

NÉPÜNK

TYPONKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.

Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: **Wasserstrom Sándor** — Felelős szerkesztő: **Leiner Zoltán**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hittközségeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak: egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lej. Külföldön: 120—80, 45, 25 csk, 180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő, 10—5 Dollár.

A sátor — az örök zsidó tragédia szimbóluma

Két történelmi esemény kopcsán írja elő nekünk a Tóra a sátrak ünnepét. Az egyik: mivel a pusztában való vándorlás idején sátrakban laktak őseink és csodálatos módon óvta meg őket, a pusztá ezernyi veszedelmétől. A másik: mivel a Szentföldön a termés betakarítása után, a zsidók sátrakban kellett ünnepeljék a betakarítás ünnepét, hogy ezzel is bizonyítsák az Örökkévaló iránti hálájukat. Mindkét motívum ma is hatással van reánk és lesz is, az idők végtelenségig.

A pusztában való vándorlás nem maradt egyedülálló élmény a zsidó nép életében. Az aránylag rövid ideig tartó állami önálló élet után, újra kezébe vette a zsidóság a vándorbotot, és tovább vándorol népek és országok között, a pusztánál nagyobb és több veszedelmet rejtő borzalmak között. Néha azt hisszük, ideig-óráig, hogy a népek körében nyugalomra találunk, de ez csupán csak látszat, amely csalóka és hamar ráeszmélünk a keserű valóságra. Ugy hisszük, hogyha szigorúan összekapcsoljuk életünket a környező népekkel, ugy ezzel jobban biztosítjuk jövőnket. Hiu ábránd! Keserű felébredés következik és mi hálátlanságról beszélünk. Pedig csak a sors kérelmével és igazsággal. Mert mi zsidók, egyedül és kizárólag csak a sátorban találunk nyugalomra, csak az Örökkévaló sátrában! A sziklaszilárdnak hitt, emberek jóindulatára és megértésére épített betonbiztosnak vélt lakhelyünk bizonytalansága napról-napra jobban bebizonyítódik, s rendszerint azokat temeti legelesz falai alá, akik legjobban biznak benne. A kétezeréves pusztai „vándorlás”, azaz gáluti életünk ezernyi nyomorúsága azt igazolja, hogy legszilárdabb otthonunk: — a sátor. Az a sátor, amely biztonságát nyújtott akkor, amikor csak az égi Gondviselés örködött fölötté, az egyiptomi kivonulás után, míg a Szentföldre nem értek őseink!

Igen, a Szentföldre. Arra a megszentelt földre, amelyre ma is milliók vágya száll és amely egyedüli hely volt még a világon, ahol a zsidóság a történelem folyamán, nyugalomban élt. És most ott is „sátor” lett életünk? A bizonytalanság érzete nem szűnik meg a palesztinai határoknál sem, de ez mégsem jelenti azt, hogy egy újabb golusz lesz ott is, ahol nem tudunk és nem szabad nekünk maradandót építeni. Tévedés! Ott lehet, ott kell nekünk ugy építeni, hogy az jövődö népi életünk biztos fundamentuma legyen. Ha tudunk áldozni a gáluti élet sátráért a középkoron kezdve, végig a spanyol inkvizícióra, a lengyel és orosz pogromokon át, mind a mai zsidóüldözésekig millió és millió zsidó emberéletet, akkor nem szabad kétségbeesnünk akkor sem, ha a palesztinai építés is megköveteli a maga emberáldozatát. Nem lehet és nem szabad könnyen vegyük a szentföldi megpróbáltatásokat, de a sátor szimbóluma mementó kell

legyen arra, hogy legfontosabb, ha hűek maradunk a sátorhoz, ahhoz az Isteni sátor-

hoz, amely a tradíciót jelenti számunkra, mert ez szilárdabb bázist jelent, mint a gáluti kőpaloták és mint a népekkel való barátkozás ideiglenessége.

A sátrak ünnepén gondoljunk a sátorra, mert ez a mi örök várunk a maga bizonytalanságában és sással fedett szílel bélelt valóságában. A sátor — zsidó létünk örök tragikumokkal teli szimbóluma!

Az óvatos angolok...

A főkormányzó és Dill generális újabb tárgyalásokat kezdenek Ammanban, ahová repülőgéppel utaztak

Az angol kabinet tárgyal Palesztináról. — Ormsby Gore érdekes nyilatkozata. — A sztájk tovább folyik

Jeruzsálem. A főkormányzó Sir Artur Wauchope és Dill tábornok repülőgépen Ammanba utaztak és ott Abdullah emirnél éltek.

Londoni jelentések szerint, dacára annak, hogy jelenleg minden katonai erő rendelkezésre áll az angoloknak, hogy letörjék a palesztinai terrorit, mégsem akarnak elmulasztani semmiféle békés megegyezést lehetőséget. Ezzel egyidejűleg az arab sztrájkbizottság egyik tagja Kairóba repült, hogy ott felvegye az érintkezést Ibn Saud megbízottjával is.

Az angol kormány legutóbbi minisztertanácsán újból részletesen megtárgyalták a palesztinai helyzetet, amelyen résztvett Sir

John Maffei is, a gyarmatügyi minisztérium állandó államtitkára. A kabinet elhatározta, hogy egyelőre nem léptetik életbe Palesztina területén a hadiállapotot.

Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter csütörtökön Staffordban beszédet tartott amelyben kitért a palesztinai helyzetre is. Az angol politika nem változik meg akkor sem, ha angol katonákra lövöldöznek és akkor sem, ha erőszakos cselekedetek akarják befolyásolni elhatározásában. Az angol kormány a béke érdekében dolgozik — mondotta Ormsby Gore — és nem hagyja magát sem megtéveszteni, sem eltéríteni ebből elhatározásától.

2000 palesztinai kivándorló indult szeptemberben Constanzából

Constanța. A „Polonia” hajón szeptember 24 én 900 kivándorló indult Palesztinába. Nagyrésztük munkáscertifikáttal rendelkeznek és Lengyelországból, valamint Romániából szá-

maznak. Vannak közöttük tőkés engedéllyel rendelkezők is. Két héttel ezelőtt a „Polonia” ugyancsak Constanzából 1080 allijázót vitt felédélzetén Palesztinába.

Súlyos ítélet a londoni fasiszta perben

Hat hónapi börtönre ítélték a „The Fascist” kiadóját vallásgyalázás címén

London. A Central Criminal Court szeptember 18-án kezdte tárgyalni Lord Greavas elnökletével azt a pert, amelyet az „Imperial Fascist League” kiadója, Arnold Spencer Leese ellen és annak nyomdásza Walter Whitehead ellen indítottak meg, amiért zsidóellenes cikkeket közölt, többek között egyiken a vérvád valóságát állította.

Leese t, aki 57 éves, nyugalmazott állatorvosnak mondta magát, azzal vádolta a vádlót, hogy *őfelsége zsidó és nemzsidó lelkossága közötti ellentéteket akarta kiélezni és hozug híreket közölt a zsidóságról.*

Sir Donald Somerwel főügyész hosszabb

vádbeszédben taglalta az elkövetett bűncselekményt és élesen kikelt az ellen, hogy a „The Fascist” a zsidók sterilizációját, megöletését és az emberi társadalomtól való elkülönítését követelte. A vádlottak ártatlanságukat hangoztatták. Az elnök megjegyezte ítélethozatal előtt, hogy az esküdtek ne befolyásoltassák magukat világnézetüktől, mert itt bűncselekményről van szó. Ez az első per Angliában, amelyet vallásgyalázás címén indítottak.

Az elhangzott ítélet Arnold Spencer Leese t hat hónapra ítélte, a nyomdászt pedig nagyobb fonbüntetésre.

Ünnepi számunk 12 oldal

A világ legnagyobb zsidó városának, Tel-Avivnak megalapítója,

MEIR DIZENGOFF MEGHALT

A Roshasonoh és Jomkippur közötti bűnbáni napokon nagy veszteség érte a világ zsidóságát. Hirtelen elhunyt a palesztinai zsidóság egyik nagy vezére, Tel-Aviv városának alapítója és főpolgármestere 75 esztendőskorában.

A legutóbbi harminc esztendő palesztinai történelméhez úgy hozzájárult Meir Dizengoff, hogy az örök létbe való távozás, a szónak legigazibb értelmében pótolhatatlan veszteséget jelent a jisiv számára. 75 esztendőskor volt Dizengoff, de ha csak arra a két legutóbbi nyílt levélre gondolunk, amelyet Wauchope kormányzóhoz írt, amelyben egy idős embertől ritka éleshangusággal vádolta az angol kormányzat hibáit, s legutóbbi, alig néhány nappal halála előtt Dill, új katonai főparancsnokhoz írt levelére hivatkozunk, akkor láthatjuk, hogy a zsidó élet gyújtópontjában álló, páratlanul agilis, nagy férfiút veszített el Palesztina és vele együtt az egész világ zsidósága.

Életrajza, karrierje egy kissé hasonlít azoknak a tetterős embereknek életútjához, akik a múlt század második felében Amerikában kaptak talajt maguk alá és hatalmas lendülettel világvárosok alapjait vetették meg. Az ősi magvetőkhöz hasonlított, akik energitával párosult idealizmussal törték meg a töretlen ugart, hogy abból milliók számára áldás fakadjon.

1906-ban épült az első házikó Tel-Aviv helyén, a Dizengoff kezdeményezésére, és ma már egy 150.000 lakosu, az ő akaratát jelentő kikötővel együtt, zsidó világváros él, virul és lélegzik a tenger partján, legbiztosabb zálogaként a palesztinai viruló jövőnek. Hatvan millárd leinek megfelelő összeget investált a zsidóság harminc év alatt Tel-Aviv-ba és emberek tízezreinek jelent az „oré miklot”-ot, azt a helyet, ahol nyugodtan hajthatja álmra fejét, mégha idelg-órág tartanak is a nyugtalanságok.

Dizengoff életét, működését, jelentőségét nem lehet rövid néhány sorban vázolni, az kétségtelen, hogy neve — és nála ez nem sablon — örök időkhig élni fog a zsidó eljövendő nemzedékek emlékezetében.

Dizengoff nevét egy fejlődő és egykor — talán nem is sokára — világváros fogja hirdetni örök időkhig alkotását és tetterejének dicső nyomait.

Életrajza.

Meir Dizengoff 1861-ben született Akimowci (Besarabia) községben. Tanulmányait Odesszában töltötte, de „államellenes” cselekedetei miatt — valóságban az orosz fekete százak pogromja ellen küzdött — kiűldözték az országból. 1882-ben csatlakozott a „Chovöv Cion” mozgalomhoz, 1891-ben Párisban közvetít az ottani „Chovöv Cion”, különösen Michael Erlanger és Zadok grand-rabbi és az orosz egyesületek között. A politikai cionizmushoz azonnal csatlakozott, amikor Herzl fellépett. 1905-ben, második Palesztina útja alkalmából földet vásárolt a „Geula” és az „Achuzat Bajit” számára és 1906-ban letette Tel-Aviv alapkövét. A világháború alatt nagy eréllyel lépett fel Dsemal Pasa, török kormányzó ama tendenciája ellen, amely a fiatal és zsenge jisiv elpusztítását tűzte ki célul. Ezért el is kellett hagynia Palesztinát. Az angol megszállás után Tel-Aviv polgármestere lett, amely állást haláláig betöltötte. De Dizengoff nem csak városalapító volt, hanem városának örök szerelmese és fejlődésének propagálója. A háború után Amerikába ment, hogy ott egy városfejlesztési kölcsönt szerezzen, amit meg is kapott és ez a kölcsön adta meg a döntő lökést a város naggyá fejlődésének. Városfejlesztő szakértőket is hozatott, akik terveikkel megvetették egy nyugati nőjü város alapjait. A szociális ellátást is megszervezte és a művészetnek is lelkes istápo-

lója volt. Házának nagyrészt zsidó muzeum részére engedte át. A kikötő építését is megérte s bár nagyon beteg volt már, odavitette magát, hogy meglekintse az első megindulást.

A „jisiv lelkiismeretének” is nevezték, mert amikor bármilyen igazságtalan megnyilvánulást észlelt, azonnal akcióba lépett.

Halála

Szeptember 23-án 4 órakor hunyta le örök álmra szeméit a nagy zsidó férfiú. Egy hirtelen fellépő súlyos tüdőgyulladás okozta nagy megdöbbenést keltő halálát. Két napig eszméletlen volt és a palesztinai orvosprofesszorok Marcus, Zondek, Halberstadt professzorok, minden erőfeszítése hiábavaló volt. Sir Artur Wauchope személyesen látogatta meg a nagybeteg polgármestert, de akkor már olyan súlyos volt állapota, hogy nem mehelett a belegszobába. Valamennyi zsinagógában imádkoztak életéért, de a tragikus véget nem tudta semmi sem feltartóztatni.

Temetése százhuszezer ember részvételével ment végbe, Tel-Aviv, amely mostanában megszokta a gyászt, különös kegyelettel temette első alapítóját, polgármesterét és legelkesebb barátját és világnagyságának megteremtőjét.

Báró Hatvany Péter zsidó lett

A magyarországi híres Hatvany-család nagyrésze már régen kikeresztelkedett. Pedig amikor még Deutschok voltak és Hatvanban laktak, elég jó zsidók voltak. De a híres hatvani cukorgyár bearanyozta életüket és magyar bárókká tette őket. És mit tesz ilyenkor egy gazdag magyarországi zsidó? Kikeresztelkedik. Az írónő, a Lily bárónő éppen úgy, mint az irodalom nagy mecénása, a Lajos báró, aki azt írta a Huszadik Század folyóirat anekdotáján, hogy „aki bárba megy, frakkot öl”. Ez volt neki a frakk, — a kikeresztelkedés. Igaz viszont, hogy Bertalan báró lelkes híve lett a zsidó reneszanszmozgalomnak.

Most egy tragikus halálesettel kapcsolatban újból felvetődött a cukorbáró család zsidósága. 34 éves korában átfuródott vakbéllel hirtelen meghalt báró Hatvany Péter. És halála előtt nem bírták a család újabb „tradíciót” felébreszteni benne, az ő-zsidó feleszmélt és elhívatta magához a pesti főrabbit, akitől nem kért egyebet, minthogy vegyék fel újra a zsidó közösségbe, mert *mint zsidó akar meghalni*. Nagyon szomorú, nagyon megható emberi tragikum, hogy a fiatal báró, érezvén élte gyors alkonyát, visszaktivánkozott őselhez — a Deutschokhoz. És boldog mosollyal ajkát, lehelt ki lelkét. Megható történet, amelyet a pesti lapok „színesen” tálatk a közönség elé. Rá is fér egy kis ilyen morál arra a pesti zsidóságra, amelyben sohasem volt oly nagy a kikeresztelkedési vágy, mint napjainkban. És engedjessék meg nekünk, ha ezzel kapcsolatban emlékezünk egy régi magidnak arra az elég nyersen hangzó mondására, amelyet az őszi nagyünnepek előtt szokott volt mondani. ... *Leben wie e gaj, starbn wie e jid — e make...*

Éljünk és haljunk zsidóként. Erre szegény Péter báró csak néhány perccel halála előtt eszmélt rá, pedig erre minden mesümed, már akkor ráeszmélhet, mielőtt elmegy a keresztelő medencéhez.

— Dr. Nahum Goldman távirata Titulescuhoz. *Ganf.* A Jewish Agency és a Zsidó Világkongresszus executívájának nevében Dr. Nahum Goldman táviratát küldött a beteg Titulescunak, amelyben fentnevezett testületek nevében mielőbb gyógyulást kíván a nagy román politikusnak.

Uira letartóztatták Emil Bernhard Cohn berlini rabbit

Berlin. Az ismert berlini rabbit, Emil Bernhard Cohn, (íról néven Emil Bernhard) szeptember 20-án a Gestapo újra letartóztatta, amint dolgozó szobájában egy munkán dolgozott. Az ismert rabbi elfogatása nagy felűnést és izgalmat keltett a németországi zsidóság körében. Emil Bernhardot már 1933 decemberében, egy becséde alkalmából letartóztatta a Gestapo, de akkor szabadlábra helyezték és alig két hónappal ezelőtt tartott főtárgyalásán végleg felmentették. A rabbi ismert író is, aki számos nagyszerű drámát írt, így többek között, *Uira levele*, *Boleyn Anna*, *Mirabeau*, *Johann Wittenberg ur*, *Isten vadászata*, *Mona Lisa*, című darabját sok helyütt játszották és egy értékes irodalmi díjat is nyert. *Jehuda Halévi „Dívan”-ját is lefordította németre és kiadott egy könyvet, amelynek címe: „Zsidó legendák” volt.*

— Az országos Izraelita Iroda távirata az új kultuszminiszterhez. Az Ardeal Banati Országos Izraelita Iroda (Nyugati szertartású Zsidó Hitközségek Szövetsége) Iamandi Victor új kultuszminiszter kinevezése alkalmából a következő üdvözlő sürgönyt küldte:

Méltóságos Victor Iamandi, kultuszminiszter urnak. *Bucuresti.* Az ardeali és bánáti nyugati szertartású Zsidó hitközségek Szövetsége a legmélyebb tisztelettel üdvözlöi Önt, kultuszminiszternek való kinevezése alkalmából. Kérjük Önt, Miniszter ur, hogy mint a vallásos érdekek legmagasabb képviselője, sziveskedjék az ardeali és bánáti zsidó hitközségek lét-érdekeit is pártfogás alá venni. Dr. Adorján Ármín elnök, *Lax Salvador* főtitkár.

Iamandi V. miniszter alábbi sürgönyben válaszolt:

Dr. Adorján Ármín urnak, *mini az ardeali és bánáti nyugati szertartású zsidó Hitközség Szövetségének elnöke, Oradea.* Köszönöm meleg szavaiakat, amelyeket kultuszügyek élére való kinevezésem alkalmából hozzám juttattak. Biztosítom Önöket teljes jóindulatomról és pártfogásomról. *Victor Iamandi.*

Ha Brasovba jön és jól akar étezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Regina Maria 9 szám alatt.

— »Együtt élünk és szenvedünk a zsidókkal!« *Satumare.* Rendkívül érdekes eset történt a minap Tarna Mare községben. A Goga-Cuza féle nemzeti keresztény párti körzeti gyűlést tartott. A gyűlés megkezdése előtt a körzeti vezető meglepetéssel vette észre, hogy hallgatói között elég szép számban vannak zsidók is jelen. Aránylag elég barátságosan a terem elhagyására szólította fel őket, mivel a gyűlést csak keresztény románoknak rendezték. Azonban az ott levő zsidók legnagyobb meglepetésére több román földműves is azonosította magát velük és azzal az indoklással, hogy ők együtt élnek és kinlódnak a zsidókkal, elhagyták a termet. A felszólított zsidókkal egyidejűleg annyi román hallgató is eltávozott, hogy nem volt kinek meg tartani a gyűlést és így az el is maradt.

Ha üde és szép akar lenni és megakarja őrizni arcának fiatalos rugékonyságát, úgy keresse fel

D. Steierné-t,

aki külföldi tanulmányutjáról hazatérve, a legmodernebb gépekkel felszerelten áll a hölgyközönség rendelkezésére.

Hormon és vitamin pakolások!

Teljes ráncatlanítás! Díjtalan felvilágosítás:

Oradea, Piața Regina Maria 1.

Telefon 173.

HETI GLOSSZÁR

A fátum

Most Dizengoff ment el. Hirtelen, hetvenöt éves korában, de teltrekeszsége, harciasága, munkaereje teljében. Követte azt a kised, de a zsidó nép modern történetében sorsdöntő jelentőségű nagy férfiak csoportját, akik itthagynak bennünket. Lapunk más helyén méltatljuk Dizengoffot. Emitt csak azt állapítjuk meg újból, hogy a mai élet nem ismer kíméletet az öregekkel szemben sem. Ma nincs „öregség“, amikor egy dus és eredményes élet alkonyán, az ambituson pihenve lehetne elmerengeni a múlton. Ha valakinek lett volna joga élvezni élete eredményeit, akkor az Meir Dizengoff. De a sors úgy akarta, hogy élete ragyogó műve körül, mint sakálók ólálkodnak a zsidó ujjászületés és nagy építési munka ellenségei.

Dizengoffot szintén az arabok golyója terítette le. Nem a valóságban, hanem képletesen. Mert az kétségtelen, ha nem dálnak hónapok óta oly keserves harcok a megszentelt földön, akkor Dizengoff ma is élne. Hiszen mindannyiunkat, folyton izgat és igénybeveszt idegrendszerünket mindaz, ami Palesztinában történik. Hát mennyire szívére vehette Tel-Avivnak, ennek a ragyogó 150 000 lakossal rendelkező igazi zsidó városnak megteremtője és valódi atyja, ezt a tragédiát, amely ott folyt le közvetlenül szemel előtt. Nem halt meg boldog nyugodtságban Dizengoff. Élete ragyogó volt, de halála tragikus. Mint a zsidóság legnagyobb mesterének Mosesnek, aki nem láthatta meg az Igéret földjét. Dizengoff még nagyobb tragédia szemlélője volt. Ő az Igéret földjén látta a szenvedéseket, a bajokat, amikor a zsidó százezerek ott vannak már és a továbbiak jönni akarnak, hogy a sikkes ugart újra felszántásák és élet legyen újra ott, ahol a halál hiénái uralkodnak évszázadok óta.

Mennyi nagy embertünk vesztettük el rövid néhány hónap alatt? Talán nem elég nekünk a sok vérvesztés, amelyet a zsidóüldözések okoznak szerinte a világon, még ezeket a csapásokat is el kell szenvedjünk az égi rendeltetés folytán. Nekünk nagyon rosszkor halt meg Dizengoff. Neki magának, talán éppen idejekorán. Ki tudja a sors újait ellenőrizni? Fátum nehezedik zsidó népkre, kegyetlen fátum, amely nem engedi, hogy a csapásokból egy pillanatra is felocsudjon. Arabok gaztettei öllék meg közvetve Dizengoffot is, akinek drága, nagyszerű, igaz zsidó szíve nem

Nincs elég helyünk

a nagytömegű áru elhelyezésére, ezért a legszebb és legfinomabb

szöveteket

rövid időn belül

el kell adjuk

Most vegyen, mert félárban vásárolhat

KATZ POSZTÓÁRUHÁZ

ORADEA, Str. Avram Jancu

birta tovább. Most már ott nyugszik örök nyugvóhelyén és mi nem mondhatunk egyebet, minthogy legyen neki pihenése könnyű és a csillagok mögül lássa teljesen felépült Ciont, amelynek életét szentelte és talán áldozta is...

Shylok

Budapesten egy színház felelevenít a „Vencel kalmár“, Shakespeare klasszikus és irodalmi darabját, amelynek ellenszenves zsidó szereplőjéről, Shylokról, mér könyvtári tanulmányt írtak össze, amióta három évszázaddal ezelőtt, először előadták.

Most felelevenítik, azzal az átlátszó célzattal, hogy zsidóellenesség ma „konjunkturát“ jelent és a színház ezt reméli, hogy a közönség érdeklődéssel fogja hallgani a vencel kalmár ellenszenvet kiváltó deklamációt.

Ezzel kapcsolatban emlékezzünk meg mi is valamiről. Arról, hogy az irodalomtörténet régen kiderítette, hogy Shyloknak, semmiféle valóságban gyökeredző előzménye nem volt, sőt tovább megyünk Shakespeare ez a brit költőírás nem is ismert egyetlen zsidót sem.

Annál kevésbé ismerhetett, mert hiszen akkoriban egyetlen zsidó sem élt egész Anglia területén. Kétszáz esztendővel ezelőtt kiűzték minden zsidót onnan, tehát az angol nép éppen úgy nem ismerle a zsidót, ahogy nagy költője. És mégis! Amikor előadták először a darabot, a közönség tombolva ünnepelte és nem szűnt meg látogatni az előadásokat.

Felmerül a nagy kérdőjel. Hát hogyan lehetséges ez, hogy nem is tudják mi fán terem a zsidó, nem találkoznak vele, sem a gazdasági sem a politika, irodalom és az élet más megnyilvánulásainak egyetlen pontján sem és mégis — gyűlölik a zsidót. Hát kit gyűlöltek benne, vagy mit? Hiszen nem is tudhatták, hogy mit jelent ez a szó, hogy zsidó... Képzeljük el, ha nekünk kellene most a négerekről egy velük ellenszenves darabot végignézni. Amikor nincs és nem él közöttünk egyetlen néger sem. Mi zsidók, különösen nem tudnánk lelkesedni valami olyanért, ami távol áll tőlünk. Sem pro, sem kontra. De talán mások sem. Hát miért volt lehetséges Shakespeare idején, hogy az angol közönség mégis lázas lelkesedéssel tapsolt a font húst követelő kíméletlen Shylokkal szemben? Ebből csak egy nagyon szomorú következtetést vonhatunk le, hogy nem is kell jelen lenni a zsidónak, hogy gyűlöljék. Mintahogy sokan és sokszor megírták, hogyha a mai Németországban eittávozna a legutolsó zsidó is, a zsidógyűlölet nem szűnne meg, mert gyűlölnék az orosz zsidót, vagy a franciát. Ahogy Angliában is gyűlöltek, holott nem is ismerlék.

Micsoda furcsa tragikus átok van fejünk felett, micsoda végzetes tragikum, hogy a gyűlölet célpontja lettünk, most és évszázadokkal, vagy talán évezredekkel ezelőtt?

Togal
gyorsan és biztosan hat
RHEUMA / KÖSZVÉNY
ISZIÁSZ, GRIPPA, IDEG- ÉS FEJFÁJÁS
és minden más hűléses megbetegedésnél
Idült esetekben is meglepő eredményeket
A Togal kiküszöböli a szervezetből a
káros bomlási termékeket.
Gálnáljon egy komoly Togal-kurát
Gyógyszerárakban és Drogeriákban.

A RIMANNOVI SÁTOR

Írta: PATAI JÓZSEF.

A rimanovi cádiknak sohasem tetszett, hogy Berdicsevből olyan nagy fényűzéssel ülik meg a Sátorok ünnepét. Hogy olyan sátorban ülnek, amely bizony palotának is beillene. És hogy úgy járnak a hádárfa gyümölcs-csel, pálmalombbal és mirtuszággal, mintha kivívott diadal jelvényei volnának.

— Hol a diadal? — szokta kérdezni — hol a diadal? Hiszen az ítéleteket csak a Hozsannák napján pecsételik meg és ki mer elébe vágni Isten ítéletének?

A „Rimanovi“ különben is egészen más-képp vélekedett a Sátorok ünnepéről, mint a „Berdicsevi“. A „Berdicsevi“ általában könnyen vette a nagy ünnepeket. Sohasem látta ilyenkor könnyecseppet a szemében. Ujjongva járt-kelt fehér ünneplőjében, mint, aki egészen biztos a dolgában. — Istennek meg kell bocsátania — mondotta és ő mindig tudta, hogy mit beszél. — Hát miért mondja az írás, hogy „boldog a nép, amely ért a harsonázáshoz?“ A sófár harsogása kényszeríti Istent, hogy le szálljon az igazságosság trónusáról és az irgalom trónusára üljön. Először is, amikor a mérlegre kerülnek az ember jócselekedetei és bűnei, a jótettek serpenyőjére teszi Isten azokat a jócselekedeteket is, amelyeket az ember gondolatban meg akart tenni, de valóban nem

tett. És ki nem akart több jót tenni, mint amennyi rosszat valóban tett? S ha akad valaki, akinél mégis tulnyomó a bűn, mit tesz a Végtelen Irgalom? — áldott legyen a neve. Elküldi az égi vádlókat, hogy új bűnadatok beszerzéséhez lássanak és míg a vádló sátorfiak távol vannak, Isten leveszi a serpenyőről a súlyosabb bűnöket és trónusa alá rejti. Míddőn aztán a démonok visszatérnek az újabb terhelő adatokkal, hiába keresik a régi bűnöket, amint írva vagyon: „És léssen azon a napon, kerestetik a bűn és meg nem találhatik“.

A „Rimanovi“ azonban halkán megjegyezte:

— Hiszen írva van: „Ne lopj“?...

A berdicsevi szent cádik valóban diadal-ünnepnek tartotta a Sátorok ünnepét és igyekezett minél nagyobb fényt és pompát kifejteni. Meg kell töltöni a lelkünket örömmel, — mondotta — hogy minél több ujjongással felkészülve menjünk a Tóra ünnepe elé és erre még kevés is hét nap. Míg a „Rimanovi“ szerint erre a hét napra vár a „munka“ legnehezebb része. Mert a Hozsannák napjait még mindig függőben van az ítélet, tehát éppen ezen a hét napon mulik minden.

Egyszerű ponyvasátort állított össze. A sűrű ponyvafalakat bevonta felül fehér terítőkkel, a sűrű cserfalombfedélre pedig ráagpatott néhány fűt szőlőt és egy kis üveg olajat az Olajfák hegyéről. Ez volt a sátor min-

den disze. Nem szabad megszegyeníteni a szegényeket, mondotta. Ez a hét nap az egyenlőség ünnepe, Izrael fiainak meg kell mutatniok, hogy nem ismernek különbséget egymás között. Nincs különbség gazdag és szegény között, palota és kunyhó lakója között. Mert mindnyéjan ingó sátorok lakói vagyunk...

Abban az esztendőben volt, amidőn a rimanovi cádik több mint két órával nyújtotta meg az Engesztelés bójtnapját. Súlyos vádakat kellett fent megsemmisíteni. Szinte legyőzhetetlen akadályokkal kellett megküzdeni. Amikor a cádik kijött a templomból, egyenesen hozzáfogott még étlen-szomjan a sátor felállításához. Máskor csak az egyik rudat szokta ilyenkor este a földbe cölöpölni. Most nem pihent meg, amíg fel nem állította az egész sátorát. És már éjfél volt, amikor a vacsorához ült.

Hogy ennek nagy-nagy jelentősége van, azt mindenki tudhatta, akinek látó szeme és halló füle volt. Akik pedig kint voltak az udvaron és nézték, amint a cádik a holdvilágnál veri a cölöpöket és közben szomorú, siró hangon mormolja a zsoltárt:

„Elrejt engem sátorába
Szenvedések napján“;

akik látták, amint az ősz cádik a létrán áll, sűrű szakála begobozódik a fedél galyába, szemeiből pedig könnyecsepek hullanak a száraz cserfalevelekre, — akik látták és hallották, előre sejtették, hogy nagy esemény van készülöben.

Budapestén előadják a „Velencei Kalmárt”, csak azért, hogy „kassza” siker legyen belőle. Mert hálás dolog ma a zsidó üzorról beszélni, pláne egy olyan nagyvárosban ahol 200.000 zsidó él. Még akkor is, ha nincs közöttük egy Shylok sem. Dehát Albionban sem volt annak idején, mégis sikere volt a zsidóellenességnek. Fájdalmas megállapítás ez és reánk mered ijesztően, félelmesen, a nagy miért?

Miért gyűlölnék bennünket, amin a történelmi példa igazolja, hogy sokszor ok nélkül? Miért mondjuk „sokszor”? Mindég, ok nélkül. Csak azért mert anyánk zsidónak szült erre a világra!...

Amikor a skótokról nem lehet viccet faragni

Néhány nappal ezelőtt Budapestén igen érdekes előadás hangzott el, a skót misszió előadótermében. Tudnunk kell, hogy a skót misszió főcélja a zsidók megtérítése és a keresztény vallásba való felvételek elősegítése. De ettől a kárhuzatos „misszió”-tól eltekintve most például jó szolgálatot tett a pesti skót misszió, illetőleg annak egyik előadója. Dr. Paul, az irországi belfasti református teológiai akadémia igazgatója tartott angol nyelven előadást, amelynek címe: Az egyház, a zsidók és Németország volt.

Az előadás bevezetőjében megállapította, hogy a zsidóság a legrégebbi és egyúttal a legifjatalabb nép, mert az asszírok, babiloniak, egyiptomiak mind letűntek a történelmi színpadról s a zsidóság ott áll ezek sirjánál. Hangoztatta, hogy a zsidóknak köszönhető az Ótestamentum, mely a kereszténységnek éppen olyan szent könyve, mint a zsidóknak s a zsidók adták a prófétákat, a zsoltárokat,

amelyek a nemzetek történelmének kialakulására is erős hatással voltak. Minden zsidó üldözés kereszténytelen, mondotta a skót misszionárius. Tagadhatatlan, hogy antiszemita hullám vonul végig a világon. Azután elmondta, hogy sokáig diákoskodott német földön és fel sem tételezhető róla, hogy elfogult lenne a nagykulturájú német nemzettel szemben. De viszont allg találok szavakat — mondotta — annak a barbari musnek jellemzésére, amellyel Németország bánik a zsidókkal. Németországban, abba a tévedésbe estek, hogy minden baj forrását kizárólag a zsidóságban keresik. Meggyőződésem, hogy a zsidóság az üldözöttség dacára is fennmarad. Őszinte részvétellel kísérem a palesztinai zsidóság sorsát s remélni lehet, hogy az angol kormány bölcsesége megfogja találni az egyensúlyt ebben a kérdésben is.

Igy beszélt a skót lelkész. Ózosan, józanul és kétszeresen jólesik ezt hallani, most, amikor valóban soha nem képzelt dimenziókat őt a zsidókkal szembeni elfogultság és gyűlölet. Bár a misszionáriusnak ezzel a józan és nem hízogó beszéddel is célja volt, mégis meg kell emlékezzünk róla. A közmondásos skót takarékoságra gondolva, el kell ismerjünk, hogy ezáltal nem fukarkodott az elismerő szavakkal a dublini lelkész és ezért „tréfán kívül” elismerés jár neki ezért...

— Legújabb füző és melltartó megjelenés megérkeztek Fuchs Mancsi füzőszalon Str. Rimanóczy 12.

Beograd, Julius Ehrlich, aki európai és amerikai turnéja alkalmából Belgrádot is meglátogatta, olyan nagy sikerrel szerepelt, hogy a jugoszláv főváros operája a következő szezonnra, mint állandó karmestert szerződtette.

Az Aguda delegáció Wauchope kormányzónál

Jeruzsálem. Wauchope főkormányzó fogadta az Agudasz Jiszroél delegációját, amikor is előadták mindazokat az agodalmaikat, amelyek eltöltik a vallásos zsidóságot, a palesztinai nyugtalanságokkal kapcsolatban. A hivatalos jelentés amelyet kiadtak a következőképpen szövege: A főkormányzó ur excellenciája kijelentette, hogy örvend annak, hogy beszélgetést folytathatott az agudista vezetőkkel. Kérezte az előadóktól, hogy milyen forró ragaszkodással gondolnak a vallásos zsidók a Szentföldre, amely csak nekikre vonatkozik és nem akarják uralni az arabokai. Duschinszki főrabbinak sajnálatát fejezte ki afölött, hogy két és fél évvel ezelőtt, amikor idejött, nyugalom volt az országban, míg most nyugtalanság van. Blau rabbinak kijelentette hogy az okozott károk megtérítésével nem foglalkozhatnak, amíg a nyugtalanságok be nem fejeződtek, de újból kijelenti, hogy Ófelsége kormányát semmiféle eltérítési attól a politikától, amely arra irányul, hogy a mandátumban vállalt köteleseggének eleget tegyen. Szólt még a borzalmas safedi eseményekről is, de kijelenti, hogy úgy a rendőrség mint a katonaság minden megtesz, hogy többé elő ne fordulhassanak hasonló borzalmak. Senkisé sem sajnálja jobban, mint ő — mondotta Wauchope főkormányzó — amiért nyugtalanságok vannak és ha eddig nem is sikerült teljes mértékben helyreállítani a rendet, legyen a zsidóság meggyőződve arról, hogy minden elzövetnek majd annak érdekében, hogy a nyugalmat az egész ország lakossága számára feltétlenül és minden körülmények között okveillentül biztosítsák. Ez nem is történhet másként, még ha bizonyos okok miatt késik is.

ÚJ SZENZÁCIÓ A SCHMOLL PASZTÁNÁL!

A SCHMOLLPASZTA R. T. vegyészének sikerült a világhírű SCHMOLLPASZTÁT még tökéletesebbé tenni. Az új recept folytán a cipők lakkfényessé válnak, az ucca porát nem veszik fel és teljesen vízmentesek lesznek. Ezzel a Schmollpasztával azonban nemcsak a cipőket lehet tisztítani, hanem a női kizításkák, utibőröndök, iskolatáskák, irattáskák, bőrruhák, bőrbutorok, lószerszámok és politurozott bu-torok is újjá válnak, ha a fekete, barna, sárga, fehér vagy piros, tehát a megfelelő színű SCHMOLLPASZTÁVAL kezelik. A kereskedőknél levő áruk már az új szabadalmazott recept szerint készültek és ugyanannyiba kerülnek, mint eddig. Egy doboz csak 6, 11, 15, 24, 35, 59 lej. Háziaszonyok! Cipőiteket csak SCHMOLLPASZTÁVAL tisztítsátok és kíséreljétek meg már egyszer a kizításkákat, bőrbutorokat stb. is ezzel ápolni. Örömtőlök lesz benne, sok pénzt spóroltok meg vele és mindig megelégedettek lesztek vele!

A fogyasztókat ismétellen figyelmeztetjük arra, hogy mi csak egyetlen cipőkrémel gyártunk és hogy a mi összes dobozainkon a királyi korona alatti a jellegzetes SCHMOLLPASZTA felirat látható. Mindenféle más dobozok, amelyek a mi dobozainkhoz hasonlóan néznek ki, hamisítványok.

Aki közelebbi felvilágosítást kíván, írjon egy levelezőlapot vagy telefonáljon nekünk!

Schmollpaszta R. T. Braşov.

Szukkosz este, mikor a hivek kijöttek a templomból, künn az utcán nagy vihar dult. Az orkán felkavarta a port és a hervadt leveleket s a templomból jövőeknek az arcába csapta. Csak kabátjaikat a szemek elé tartva folytathatták utjukat. A hivek már tanácskozni kezdtek, vajjon ilyen pokoli viharban kelle-e egyáltalában használni a sátor. Némelyek pedig azon aggódtak, hogy a szél rádőnlheti a sátor az ünnepi gyertyákra és még meggyuladhat minden.

A cádik azonban szóltanul ment hazafelé és egyenesen a Sátor felé tartott.

A szél bekapaszkodott a könnyű sátorba s ide-oda rángatta. A ponyvafalak erősen kifelé domborodtak, majd meg mélyen behorpadtak, odalapulva a csendesen ülő ünneplők hátához. A fedél cserfalombja zugott, ide-oda tántorgott és himbálta a reáगतott szőlőfürtöket, amelyekről a szőlőszemek egymás után az asztalra hullottak. A sátorban ülő alakok árnyékai a gyertyák lángjainak emelkedésével és esésével imbolygó misztikus figurákká rajzolódtak a hullámzó ponyvafalak fehér terítőin.

A hivek néma aggodalommal néztek egymásra. Főnt az asztalfőnél ült a cádik a Zohar rejtelseibe merülve.

Hirtelen felállt és hangosan felolvasta a kaballsztikus meghívást:

— Égi vendégek, jertek, óh jertek a lakomámhoz.

A hivek halkán utána mondták:

— Égi vendégek jertek, óh jertek a lakomámhoz.

Kint erősen sivilított a szél, a sátor falai megrendültek. A cádik folytatta:

— Jöjjen be Ábrahám atyánk és utánna Izsák, Jákob, Mózes, Áron, Sámuel, József és Dávid...

Ebben a pillanatban a sátorban hirtelen sötétség támadt. A vihar leszakított egy darabot a cserfalombfedélből és az orkán eloltozta a gyertyákat...

Hideg borzongás futott át a hivek testén. Mindenki úgy vélte, hogy látja, amint az éjton belépnek hófehér ruhában az égi vendégek és elhelyezkednek fönt a cádik széke körül...

Néhány pillanattig halálos csönd uralkodott a sátorban. Aztán megszólalt a cádik a sötétben és hangjának különös misztikus csengést adott a titokzatos éjhomály.

— „Az Örökkévaló Isten megjelent a viharban, Témán szeleinek szárnyain”. Kik szilárd kőházakban rendezik be diszes sátraikat, nem érzik most a viharok Urának közellétét. A Sátor ünnepé még nagyobb, mint az Engesztelés napja. Ezen a ünnepen Izrael fiai egy szívvel, egy lélekkel mennek a Sechina sátrába...

A szél újra hatalmasan megrázta a sötét sátor falait. A cádik elhallgatott egy pillanatra, aztán halkán folytatta:

— A Sátor ünnepén eljönnek az égi

vendégek. Boldog a szem, amely látja hófehér színüket...

A hivek körülnéztek a sötétben. A fedél cserfalombja zugott, mintha a vihar titkait sütné el a Sátor ünneplőinek.

A cádik folytatta:

— És boldog a fül, amely hallja lágyan zengő beszédüket.

A hivek némán, mozdulatlanul ültek a sötétben. Mintha figyelni akartak volna, hogy mit mondanak az égi vendégek a cádiknak az Újév itéleteiről...

De ekkor hirtelen világosság áradt a sátorba. Égő ünnepi gyertyákat hoztak a szobából.

A hivek csodálkozva és átszellemülten néztek egymásra. Az égi látomás eltűnt. Voltak, akik látták a világosság első megvilágosításának pillanatában egy fehér agasztán látó-zását... Ábrahám, Izsák vagy Jákob volt-e, vagy talán Dávid király fejedelmi palástban?...

A cádik diadalmasan zendített reá a szótárénekre:

„Elrejt engem sátorába Szentvedések napján”.

És másnap reggel a „rimanoviak” is úgy vitték a templomba az eszrogot, a pálmalombot és a mirtuszágat, mintha kivívott diadal jelvényei volnának...

És ezen az ünnepen sehol senki sem kérdezte a Rimanovba hazatérő berdicsveiktől, hogy hol a diadal?...

A halott pap, akit felöltöztetnek és lefényképeztetnek, szombati ruhájában

Megrendítő visszaemlékezések rabbi Juda Aszódról, a multszázadbéli magyarországi askenázi zsidóság nagy alakjáról

A rabbi és a tükör. — Nyolc rabbi Ferenc József császári dolgozószobájában. — Rabbi Juda Aszód megáldja Ausztria császáriját és Magyarország királyát

Lapunk hasábjain egymásután vonultak fel a chasszid rabbivilág nagy alakjai. Irtunk több ízben, a belzíról, a wizenszkiekről, kopoczincyról, csortkoviról, a Tettelbaumokról, a komornoi chasszid nagyságokról és azok világhírű dinesztiáiról.

Ezeknek a misztikus furcsa világban élő zsidó nagyoknak méltó partnereik, azok az askenázi rabbinagyságok, akik szintén hatalmas zsidó tömegek irányítói és a vallási élet, a zsidó tanoknak nagyszerű konzerválói voltak. Ők is nagy vezérek, ők is hatalmas tudásukról elismert hősök, a zsidó hitnek és tradícióknak. Ezért is, meg azért is, mert közel állnak szívünkhöz, mentalitásunkhoz: megemlékezünk róluk, tetteikről, nagyságukról és soha el nem homályosuló kiválóságukról.

Rabbi Juda Aszódról

Talán legméltóbb a megemlékezésre, a régmúlt időkben, Rabbi Juda Aszód. Neve, működése, emléke valóságos fogalom az askenázi zsidóság körében. Még ma is „él” a neve, könyvei, döntvényei, pedig éppen hetven esztendeje annak, hogy örök nyugalomra helyezték Dunaszerdahelyen, ebben az ősi, tradíciókhoz hűen ragaszkodó városban. A régi magyarországi zsidóság egyik legnagyobb alakja volt, hírneve vetekszik ma is, a világ legnagyobb talmudtudósainak hírnevével. Hét évtizede annak, hogy meghalt, de azóta alig jelent meg halachikus munka, amely ne hivatkozott volna az ő döntvényeire és ítéleteire, amelyeket vallási ügyekben hozott.

Egyik leszármazottja Büchler Zsigmond, albertirsai főrabbi megírta a nagy gaon életét és igen érdekes reminiscenciákat közöl, de a zsidó közönség körében is közzsájon forog sok érdekes történet róla, vagy vele kapcsolatban és mi hivatást vélünk teljesíteni, amikor ezekből néhányat megelevenítünk ezeken a hasábjain.

Mi történt 1864-ben a bécsi Burgban?

A modern zsidók, akik annak idején a „neolog” név alatt szakadóban voltak a hagyományhű ortodoxiától, egy rabbiszemináriumot akartak létesíteni Budapesten. A kormányzatot már meggyerték az ügynek, már az anyagiakról is gondoskodtak, csak Ferenc József császár és király jóváhagyása hiányzott. A vallást féltő nagy ortodox rabbik összegyűltek és elhatározták, hogy minden erejükkel azon fognak munkálkodni, hogy ennek a szemináriumnak létrejöttét megakadályozzák. A gyűlésen elhatározták, hogy kérvényt szerkesztenek és eljuttatják a királyhoz.

Azután felvetődött a kérdés: ki menjen fel a királyhoz? Mi jáéle és egyhangú volt a válasz: *Jehuda jáéle!* Juda menjen fel, rabbi Juda Aszód, az akkori nemzedék nagy rabbija.

És megalakult a küldöttség amely Rabbi Juda Aszódon kívül nyolc rabbiból állott: Schreiber S. V. rabbi Pozsonyból, Löw Jeremiás Sátoraljauhely, Menachem Eisenstadt Ungvár, Jesaje Benét Nagykálló, Mayer Perls Carei, Deutsch Dávid Balassagyarmat és Dr. Hildesheimer Izrael Kismarton. Ezek nyolcan vállalkoztak arra, hogy megjelenjenek a bécsi Burgban. Természetesen a nyolc tudós bevonulása a Burgba nagy feltűnést keltett. Négy fiákkeren érkeztek a Burg elé. Az első kocsi-ban ültek rabbi Juda Aszód és a pozsonyi rabbi. A dunaszerdahelyi rabbi egész úton imádkozott. Könnyes szemekkel, sirva mormolt egy imát, amelyben az égiet elhívta segítségül, hogy eljárásuk sikerrel járjon és a Mindenható lágyítsa meg az uralkodó szívét.

Mikor a Burgba érkeztek, a tükörterembe vezették őket, hogy ott várják be az uralkodót. Ez a terem menyezetiig tele volt drága értékes velencei tükrökkel. Rabbi Juda Aszód megint a pozsonyi rabbi mellé ült és hirtelen a következő kérdést intézte hozzá:

— Mondja pozsonyi rabbi, ki az ott szemben? Ki az, aki reám néz, hiszen olyan, mintha az Isten küldte volna, hogy szálljon értünk sikra. A pozsonyi rabbi odanézett és látta, hogy akire Juda Aszód célozott, az senki más, mint ő maga. Rabbi Juda elpirult, de nem szólt egy szót sem. Csak ebből látható, hogy soha tükörbe nem nézett és nem ismerte saját tükörképét . . .

Hogyan folyt le az audiencia?

Ferenc József elé járult a nyolc rabbi. Kegyesen fogadta őket és megengedte, hogy elmondják a szokásos brochoit, azután megkérdezte, hogy melyik rabbi a legtudósabb az országban?

A küldöttség tagjai egyhangúlag rabbi Juda Aszódra mutattak, mire így szólt a király:

— Nos, dunaszerdahelyi főrabbi ur, arra kérem, adja reám áldását . . .

Mire előlépett a rabbi és a következőket mondta:

— Felsőges Uram! Engedje meg, hogy alázatosan megjegyezzem; én a legkisebb vagyok társaim között, mert mindegyik felülmul engem tudásban és jámborságban. De Felsőged parancsára azt kívánom, hogy áldja meg a Mindenható, hosszú élettel . . .

Nyolc rabbi mondta utána az áment. Azután átvette a király a petíciót és kijelentette, hogy a rabbiszeminárium felállításához nem járul hozzá.

Amikor a templomban szerencsétlenség történt

Egyszer megtörtént, hogy a község imára gyülekezett össze, de a samesz, (egyházi) nem jelent még meg és az ajtó zárva volt.

Majd jött a samesz és kijelentette, hogy nem tudja, hol vannak a kulcsok. Az összegyűltek nagyon dühösek voltak, nagy láрма keletkezett, mikor megérkezett a főrabbi. Amikor elmondották neki mi történt, így szólt:

— Bizonyára az Örökkévaló akarata, hogy ebben az időben itt a hidegben fázzunk, de azért várjunk türelemmel . . .

Alig mondta ki ezeket a szavakat, a templom teteje hirtelen beomlott. Mindenki láthatta, hogy nagy szerencsétlenség történt volna, hány ember halt volna meg, ha történetesen a kulcs idejében megvan.

Az óra és a mutatója

Egyszer hosszabb beszédet tartott és az egyik hívő, aki nem nagyon értette a dolgokat türelmellenkedett. A beszéd közben több ízben elővette az óráját és mulogatta a rabbinak. Mire a főrabbi megelégedte a sok mulatást és gunyosan így szólt:

— Tudom, hogy az órája jó, de — a mutatója nem ér semmit.

Egy intranzingens rabbi.

Rabbi Hilél Lichtenstein, aki később kolomeai rabbi volt, már fiatal korában ismert volt, „legintranzingensebb” orthodox vallásos felfogásáról. Fiatal korában a dunaszerdahelyi rabbinál akarta megszerezni a rabbi képesítését. Természetesen a vizsga nagyszerűen sikerült. Azután meghívta a rabbi a fiatal embert ebédre. Leültette a karosszékre, de az nem akart ráülni, hátha sátnéz a huzat. Amikor mosdani akart, poharat kért, mert nem volt elég hibátlan a csupor. Pészach után nem akart pászkát enni, mert hátha belement a moly. A borból nem akart inni, cseresnyét nem akart enni, mert hátha kukacos. Ekkor már a dunaszerdahelyi is elvesztette türelmét és megkérdezte:

— Tulajdonképpen, hogy hívják?

Mire a fiatal rigorozus tudós azt mondja:

— Hát nem tetszik tudni, hogy hívnak engem? Hilél . . .

— Téved mert én érdelem a Hilél nevet, ha mindezt eltűröm házamban . . .

Majd gondolt egyet és így folytatta: — Szeretném ha sokan volnának ilyenek Izraelben . . .

A nagy caddik halála.

Tragikus módon következett be halála. Este még talmudot tanult elő, éjszaka pedig levelezését intézte. Hajnalban, fél háromkor kiesett a toll a kezéből és így szólt:

— Ad káán tehum sabbosz . . . itt van a határ . . .

Amikor felesége besietett hozzá, már csak annyit mondott. Itt van az idő a bucsuzásra! 5626 Sziván 23-án történt . . .

Huszonkét rabbi tartott fölötte heszpedet. A dunaszerdahelyi hitközség terjeszteni akarta fényképét, kiderült, hogy soha nem fényképezte le magát és nem is maradt utána fénykép. A felesége nem akarta megengedni, hogy lefényképezzék, de a huszonkét temetésre összegyűlt rabbi úgy határozott, hogy megengedik a halott rabbi lefényképezését, ha a jövedelem a legfiatalabb leányának kiházásait fogja szolgálni. Ekkor fölöltöztették a rabbit szombati diszruhájába és így lefotografálták. Sok zsidó házban őrzik ezt a képet, amelyen rabbi Juda Aszód egy fotelben ül, nyitott szemekkel, kezében könyvvel. De ez egy halott ember képe . . .

A képekből különben 1200 forint folyt be . . .

Még egyet: Ötven kötet kézirat maradt utána, de ebből a hagyatékból eddig egy kötetet adtak ki utódai: 984 döntést zsidó rituális ügyekben . . . Mi lesz a többi kézirattal? . . .

Tudja-e mit jelent I. V. O. ?

ruhafestésben, vegytisztításban

legtökéletesebbet

ORADEA, Str. Ciorogariu 1.

Str. Ciorogariu 34. Telefon 8-53.

Piața Unirii 2. (Czillér mellett) Telefon 553.

Az erdélyi zsidók találkozóhelye!

Megnyilt

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Elsőrangú erdélyi konyha!

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek.
Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant, megvédi **fertőzések** ellen.
Vigyázzon nehogy utánzatokkal kiszolgálják!

Zsidó csodalány tünt fel Lengyelországban, ki beelát az emberek lelkébe és idézi a távoli múltat és jövőjét

Súlyos betegsége óta Jochewed Tomasevsky 19 éves zsidó lány, csodálatos emberföldítte erővel rendelkezik. — Tömegesen zarándokolnak hozzá messzi földről az emberek. — Ha pénzt lát, megszűnik bűvös ereje. — Az orvostudomány tanácstalanul áll a különös jelenség előtt.

— A „Népünk” eredeti riportja. —

Lwow—Lemberg. A rohanó lüktető élet, a zsidók körében is új emóciókat vált ki. Ma is összegyűlnek az imaházak mélyén azok a kis zsidó csoportok, amelyek rebbeljük szent életéről, az általa előidézett csodákról regélnek érdekes, misztikus meséket. De az ilyen történetek folyton virulens élete mellett, valami új és még megfoghatatlanabb csodák történetei is bejárják a zsidóklakta uccákat. *Igy most egy zsidóleány csodálatos képességéről beszélnek, az előkelő zsidó körökben éppen úgy, mint a szegényes kopott uccákban. Ki ne emlékeznék az ausztriai konnerstreuthban élt Neuman Teréz esetére, aki nek véres stigma jelent meg homlokán és csodátevő szeptént zarándokoltak hozzá az emberek tízezrei. Egy ehhez hasonló eset tartja most izgalomban a lengyelországi zsidóságot.*

Az ügy annyira érdekesnek látszott, hogy lengyelországi utamon elmentem Jaworowba, Keletlengyelországnak ebbe a kis városába, hogy személyesen lássam azt, amiről mindenfelé suttognak és mint valami földöntúli csodáról emlékeznek. Még Jaworowból is tovább kellett mennem, egy egészen kicsi falucskába Milimbe, ahol született és él Jochewed Tomaschewsky nevű 19 éves zsidó leány, egy ottani szegény vegyeskereskedőnek, ötödik és legfiatalabb leánygyermeké.

Látogatás a leánynál.

Elmentem a leány szüleinek házába, ahova ezrével zarándokolnak most zsidók nemzsidók egyaránt. Jochewed sovány, feketehegyű leány, nagy melancholikus szemekkel. Azt mondják régebben másképpen nézett ki. Szép kerek arca volt és teli volt életkedvvel. A falusi zsidóleányok életét élte. Hónapokkal ezelőtt megbetegedett és az orvosok nem tudták megmondani, hogy milyen betegség győzti a fiatal szép zsidóleányt. Reménytelennek tartották már az esetet, hiszen naphosszat eszméletlenül feküdt, félelmetesen lesoványodott és sohasem lett többé az az életvidám leány, aki volt. Amikor magához tért, hosszú, hosszú ájulásából, Jocheweddel különös dolgok történtek. Jochewed nem volt már a régi...

Megláttam Jochewedet. Ott ült mélységesen bánatos szemekkel körülötte a betegség jellegzetes karikáival. Szomorúan és magába roskadtnak ült és csak hallgatja az embereket, akik körülötte tolonganak.

— Ugy kezdődött, — mondja környezetem, — hogy szomszédjukban megbetegedett egy ember. Elment oda és az orvosok bámulattal hallgatták, hogy miket mond. Az ottlevő orvosok „távolbalátásnak” nevezték el ezt az állapotot. Így kezdődött. És mi lett a folytatás? Ujból és újból bámulatba ejtette környezetét. Olyan titkokat mondott el, amilyet soha senki nem mondhatott el neki. Ekkor kezdett el híre terjedni és ezután volt hetekig beszédtema Lembergben és sok más nagyvárosban is, a csodálatos zsidóleány története.

Egy érdekes eset...

Ott mesélték el Jochewed környezetében, a következő érdekes esetet. Egy városi kereskedő aki özvegy volt, elment Jochewedhez,

hogy megkérdezze, vajon kit vegyen el feleségül? A transzban levő leány azt kérte tőle, miért jött hozzá, hiszen elhunyt felesége — akiről pontos leírást adott — megírta egy levélben halála előtt, hogy kit vegyen el. A kereskedő rendkívül megdöbben a válaszon, mert ennek a levélnek létezéséről, még kevésbé tartalmáról, senki a világon nem tudott rajta kívül.

Vagy egy másik eset, ami akkor történt, amikor én ott jártam. Egy zsidóember odament hozzá és amikor beszélgetni kezdett vele, már az első szónál azt mondta, hogy egy bizonyos napon — és megmondotta melyiken — igen fontos tárgyalása lesz, nehogy megfélemezze róla.

Valóban elfeledkezett erről a fontos dátumról, s amikor megnézte a dátumot jött rá arra, hogy a leány igen érzékeny veszteségtől mentette meg, mert a prazmsly bíróságnál a pert megnyerte, viszont ha nem megy el, örökre elvesz számára.

Nem pénzért csinálja...

Rögtön felmerült a kétség, még azokban is, akik az ilyen dolgokban feltétlenül hisznek, hogy nem e valami üzlet rejlik emögött? Szegény galiciai zsidó család, egy raffinált leány, aki ebből bizonyára tőkét kovácsol. Nagy tévedés ez, mert a család éppen olyan szegény mint volt, a leány egyetlen zlotyot sem fogad el látogatástól. Sőt, tovább megy és azt hirdeti, hogy minden emberföldítte képessége csak addig ér valamit, amíg nem kap pénzt érte. Példaképpen beszéltek, hogy egyszer benn volt nála valaki és éppen beszélt neki, amikor félbeszakította hirtelen a beszélgetést és azt mondta: nem tudok tovább beszélni. Kiderült, hogy apjának adott az illető egy bizonyos pénzösszeget és ezt a leány megérezte... ezért nem tudott tovább beszélni.

Jochewed Tomasevsky, a kis falucska „megszállott” fekete szemű és finomlelkű leánya, megérzi valami titkos erők révén, az emberek múltját és talán jövőjét is. Nagy élmény volt, ott lenni közelébe és sokmindent mondott nekem is, ami megdöbbenett és amit részben meglátok majd a jövőben.

Ugy hiszem, még sokat fogunk olvasni erről a zsidó csodalányról.

Lieberman Jenő

— Fuchs Ila angol nyelvtanár, az angol nyelv tanítását október 1-én kezdi. Oradea Str. Rimanoczy 12.

Sulfamyl puder csak

„EGGER“

védjeggyel valódi, más gyártmány, mint értéktelen utánzat visszautasítandó.

Biro Bidsan sem megoldása a zsidókérdésnek

Artur W. Just, ismert publicista beutazta Biro Bidsant és most megírta Biro Bidsan tényleges fejlődését, azét a Biro Bidsanét, amelyet az első autonóm zsidó köztársaságnak proklamáltak. Többek között a következőket írja:

— Az országnak legfőbb hibája, hogy nagyon is távol esik, minden civilizációtól, és ezért a városiak zsidók számára nincsen vonzereje. Sokszor csodálatos számokkal operál a szovjetista szlika, csak hogy valami eredményt mutasson fel. Így például azt közli a statisztikus: 1929-ben 1000, 30-ban 1500, 31-ben 3000, 1932-ben 9000, 33-ban 3500 és 34-ben 9000 zsidó vándorolt be. Végül kiderül, hogy eme nagyszabású bevándorlás után, 1936-ban 15 000 zsidót állapítottak meg, mint otlikót Biro Bidsanban. Egyszerű a dolog nyilván. Valóban mentek oda a zsidók szépszámmal, de vissza is utaztak régi lakhelyükre. Csak ennyien ragadtak meg. Van ugyan a vidéknek még lakója, de azok nem zsidók. A zsidók nagyrésze Ukrajnából és Fehéroroszországból költözött be, de jöttek távoli országokból is. Így Argentiniából 116-an, Lettországból 83, Litvániából 101, Franciából 88, Palesztinától 74, Németországból 65, Belgiumból 61 és Lengyelországból 130 személy. A városnak magának 12.000 lakosa van, nagyrészt zsidó. Van egy törésze, villanytelepe, téglagyára. 1928-ban 17.000 hektár föld volt bevetve, 1935-ben 38.000 hektár. Az állatalomány 7000 volt, most 13.000.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a Szovjetunióban 200.000 zsidó foglalkozik mezőgazdasággal, de számuk évek óta nem emelkedik. A zsidóság ártétegződésének kérdését a szovjet sem tudta megoldani. Általánoságban nem valami rózsás Biro Bidsan helyzete, mint zsidó települési hely. Dacára annak, hogy a szovjetkormány most vasutat is épít oda, mint az Amur-vonal egyik elegázása. Kaganovits, aki a vasutúgyek népbiztosa, két ízben meglátogatta a területet, s szintén nem nyilatkozott nagy optimizmussal. Van technikum, színháza, egy jiddis és egy orosz napilapja, mezőgazdasági szakiskolája és kísérleti állomása. Most terveznek egy cipő és egy tricotate gyárat felállítani. A cikkíró szerint, úgy látszik, mintha a kormány se fészirezná úgy mint eddig ezt a telepítést.

Tartjuk a vezetőhelyet

nemcsak munkáink elsőrangúságával, hanem áraink szoliditásával is.

VÉGH ruhafestőgyára

Felvételi helyek:

Paja Regina Mária 2.
Bul. Reg. Ferdinand 61.
Strada Crinului 5.

Telefonok 1-17 és 108.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5697

Szerda: Tisri 14, szept. 30. ערב סוכות
עירוב תבשילין

Csütörtök: Tisri 15, okt. 1. א' דסכות

Péntek: Tisri 16, okt. 2. ב' דסכות

Szombat: Tisri 17, okt. 3. שבת דחוד'מ

Szombat kezdete: (okt. 3)

üzlet bezárás 5.55

gyertyagyújtás 6.05.

Istentisztelet kezdete 6.15.

Szombat befejezése 7.10.

Tisri 18—20, okt. 4—6. Chol Hamoéd.

Szerda: Tisri 21, okt. 7. הושענא רבה

עירוב תבשילין

Csütörtök: Tisri 22, okt. 8. שמיני עצרת

מוכיר (Mazkir)

Péntek: Tisri 23, okt. 9. שמחת תורה

Szombat: Tisri 24, okt. 10. ברכי נפש

Ros Chodes bencsolás.

Heti szidra: בראשית

Heti haftóra: כה אמר ה'

Szombat kezdete: (okt. 10)

üzlet bezárás 5.40

gyertyagyújtás 5.50

Istentisztelet kezdete 6.00

Szombat befejezése 7.00

Péntek és szombat: Ros Chodes Chesvan.

Szukosz

A zsidó megújulás útja

Tikoszév zajsz b, dojr ácháron, vóám nívro jöhálél] . . . Megtratik az utolsó nemzedékről és népről, amely teremtett: hogy dicsérje az Örökkévalót. A zsolotárosnak eme szavaihoz a midrás a következő megjegyzést fűzi: ez az a generáció, amely a halál felé hajlik: kihalóban van. És mégis! A Szent — dicsértesék a neve — új megújulás felé fogja vezetni. De mi legyen a teendő? Vegyünk eszrogot és lulavot és magasztaljuk Őt . . .

Rejtélyesnek látszik ez a midrás, amikor az örök vándornép, a sátrakban lakó zsidónak elhivatottságát ecseteli. A zsidóság fennmaradása: örök rejtély marad. Hiszen a legnagyobb csoda, hogy hetven ordas között megmaradt az egyetlen bárány és nem jalták fel, nem tépték szíjjel. Csak az Örökkévaló van tisztában ezzel a rejtéllyel és ennek nyitásával. Hogyan bírta el az a nép szívósan, dacolva az egész világgal, a tengernyi szenvedést és végül a tengernyi megpróbáltatást. Holott ha hitét elhagyja, akkor mindenből megszabadult volna és boldogulna. De nemhiába mondta Mózes mesterünk, hogy am kőse ajref, vagyis, hogy keménynyaku nép ez, amikor hitellenségét korholta. És végül makacs konokságából engedett, magára vette az isteni bélyéket, de azóta hűek maradtak minden kísértés és csábítás ellenére, sőt minden üldözés és elnyomás dacára . . .

De amit az üldözés nem birt megintatni, amivel soha senki sem tudott a történelem folyamán megbirkózni, azt részben meglelte az emancipáció a zsidóság látszatszerinti egyenjogúsítása.

Jesurun elfajult a jólétben, alkalmazkodott és sokizben teljesen beolvadni igyekezett a környezetbe. Ennek legjelemezőbb példája a német asszimiláció volt, amely Ciont és Jerusolaimot teljesen törölte az imakönyvekből és a sok vegyes házasság és kitérés folytán, a zsidóság gyors kihalását eredményezte volna Germániában. De a sors megállította a dekadencia útját. Erre vonatkozik a fenti midrás. Az utolsó nemzedék — mondja a midrás. Ez volt már az a nemzedék, amely kihalóban volt. Ez volt a haladó zsi-

dóság és nem haladó zsidóság. A ma ifjúsága már semmit sem akart tudni a zsidó ideálokról. Miután azonban vóám nívroh j'halél] . . . miután ez a nép arra teremtett, hogy dicsérje az Urat, azért új megújulás, újjászületés útjára vezette őket: mégpedig az eszrog és lulav által, amellyel magasztalják az Örökkévalót . . .

Egyik szellemes magyarázó szerint, az ünnepi csokor árbá minim-je mutatja a megújulás útját. Mert a lulav, az a hátingerinchez hasonlít, tehát gerincességre, büszke öntudatra kell tanítsa az újabb generációt. Az eszrog jellegzetes sajátossága, hogy selám écaj, üpiraj sovím, vagyis a gyűnölcs ize azonos fájával. Tanulság ebből, hogy a gyermekeknek a szűők nyomdokain kell haladni, a régi hagyományok ösvényein, ha nem akarjuk, hogy a zsidóság elpusztuljon és valóban a dor acháron, az utolsó nemzedék valóra váljék. E szukoti ünnepi csokor tehát tradícióhűségre, az ifjúságnak fokozottabb vallásos nevelésére int bennünket. Okuljuak a német zsidóság tragédiáján, ahol most eszmélnek arra, hogy öregségükre kell héberül tanuljanak. Most, amikor remegniök kell életük ért és jövőjükért. Taníttassuk gyermekeinket a tradíció szellemére, s akkor eljön az idő, amikor mindenki szívből fogja ünnepelni a sátrak ünnepét, az Ur hegyén a béke örök sátrában . . .

Dr. Feldman Sámuel főrabbi,

— Előfizetőinknek és olvasóinknak boldog ünnepeket kívánunk. »Népünk« szerkesztősége és kiadóhivatala.

— Leközelebbi számunk a Szukoth ünnepre való tekintettel október 16-án, pénteken rendes időben jelenik meg.

— Zsidó nyelviskola Berlinben. Berlin. A berlini zsidó hitközség a zsidó kereskedelmi iskolával párhuzamosan nyelviskolát létesít. Itt olyan fiatalokat képeznek ki, akik egyéves tanfolyamon alaposan meg akarják az angol és a spanyol nyelvet tanulni, hogy külföldön könnyebben tudjanak elhelyezkedni. Az iskola létesítését az utolsó három esztendő tapasztalatai tették szükségessé. Naponta folyik a tanítás, úgy az angolt, mint a spanyolt két két órában adják elő. Ezzel egyidejűleg megtanítják a hallgatókat német, angol és spanyol gyorsírásra, valamint géprírásra és a szóbanforgó kívándorlást országok földrajzi és etnográfiai ismereteire. Lányok számára a gyakorlati háztartásból nyújtanak képzést, ugyancsak a kereskedelmi iskola keretein belül. Külön tanfolyamon képezik ki a tanítónőket, akik a zsidó népskolákban háztartási ismeretekre oktatták a lányokat.

— Siesta Szanatórium Budapest, I. Ráth György ucca 5., a főváros egyik legideálisabban fekvő gyógyintézete. Bel- és idegyógyászat, sebeszet, szülészet, nőgyógyászat, urologia, stb. Röntgen, kémia és mikroszkopiai laboratórium. Elektrocardiograph (szívizsgáló). Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélfürdő). Modern vizgyógyintézet. Orvosiilag vezetett villanyüzemű konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyszögöles park. — Olcsó árak!

— Edward király meglátogatta a bécsi Rotschildot. Wien. Miután Dr. Schusch-nig osztrák kancellári kihallgatáson fogadta bécsi tartózkodása alatt VIII Eduard angol király, báró Rotschild ezenfeldi birtokára utazott, ahol a napot töltötte. Délután megnézte a Semmeringet is. Tudvalevőleg kezelés végett Neumann Henrik dr. fülspecialistát is több ízben meglátogatta. Neuman professzor kassai származású, ott atyja hitközségi elnök volt. 1917-ben kezelte IV. Károly magyar királyt is, aki a kezelés végén magyar nemességét ajánlott fel. Ekkor arra kérte a világhírű specialista a királyt, hogy adja a nemességet apjának, aki a közéletben élénk tevékenységet fejtett ki. Ekkor kapta a „héthársi” előnevet. Különbösen Neuman professzor kijelentette, hogy az angol király egy lovaglás alkalmából szerezte fülbaját, amelyből azonban teljesen gyógyult. A súlyosan beteg Titulescu is több ízben kezelte a világhírű zsidó tanár.

Amikor a fájdalmas panaszt öröm váltja fel

Deák István, Tufelu-i (u. p. Borosneul-Mare, jud. Treiscaune) lakos a következő levelet írja nekünk: „... Éppen olyan örömmel értesítem Önöket ma, mint amilyen panaszsosan, fájdalomtól megtörtén irtam első levelem, amikor a világhírű amerikai „Gastro D.”-t megrendeltem. Hála Istennek és a Gastro D.-nek, ma már a harmadik üvegtől teljesen gyógyultnak érzem magam súlyos gyomorbetegségeimről, amely hosszú évek óta valóságos elkeserítette életemet. Most már teljesen egészségesnek érzem magam és igaz meleg szívből ajánlhalom a szenvedő embereknek a Gastro D.-t . . .”

Fenti levélhez minden kommentár fölösleges.

„Gastro D.” kapható az ország minden gyógyszertárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 150 lei utánvéttel Császár E. gyógyszertárában, Bucureștil, Calea Victoriei No. 124.

Őszi divat szövet vásár Kertész

női divatruházában, Piața Regina

Maria 1. Olcsó, szolid, szabott árak.

Szép asszonyok hű barátja a LYSOFORM! Használjon valódi LYSOFORM-ot, hogy megszabaduljon az örökös félelemtől, a rettegett következményektől, hogy védekezés nélkül a kellemetlen meglepetések ellen, akadályozza meg a fertőzést, a baktériumok, a nem kívánatos csírák meglepedését. Nyugtassa meg magát rendszeres és idejében alkalmazott valódi LYSOFORM öblítésekkel. A biztos hatású és megbízható LYSOFORM csak zárt üvegekben valódi, kímérve nem kapható.

— A németországi zsidóság újévi üdvözlése. Berlin. A németországi zsidóság központi birodalmi képviselete a következő újévi üdvözlést intézte a németországi zsidósághoz: „Az év fordulója alkalmából a németországi zsidóknak, férfiaknak és nőknek, öregeknek és fiataloknak szívből fakadó jókívánságainkat tolmácsoljuk. Új feladatokat hoz az új esztendő, új megpróbáltatások várnak ránk. Az idő komolysága építőmunkát követel tőlünk. Erre csak abban az esetben leszünk képesek, ha mindenki ismeri azt a helyet, amelyet kötelessége miatt meg számára és ha a felnövő generációt a munka útjára neveljük. Közölünk mindenki a maga hitközségében él anélkül, hogy magára volna hagyatva. Hitközségeink és anélkül elválnának veszve. Ennek a közösségi szellemnek a szolgálatában állunk, a közösségnek ezt az igényét akarjuk építeni. Áldott legyen a munka, amely valamennyiünket összefűz”. Az újévi üdvözlést Beck főrabbi és Hirsch, a birodalmi képviselet ügyvezetője írták alá.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

— Emlékkünnep egy háborúban elesett francia rabbi sirjánál. Paris. Néhány nappal ezelőtt a Vogézekben gyászistentisztelet volt Bloch tabori rabbi sirjánál, aki a világháború alatt halt hősi halált, Bloch-ot abban a pillanatban tépte szét egy gránát, amikor egy katolikus haldokló katonának a keresztet nyújtotta, hogy azt megcsókolja, mivel katolikus lelkész nem volt épen jelen. A francia kormány díszes emléket emelt a tragikusan elhunyt rabbinak. Az ünnepséget ez alkalommal az „Union Patriotique des Français Israelites” rendezte, amelyen Dala-dier hadügyminiszter is képviseltette magát. Bocot alezredessel Résztvettek még St. Dié alprefektusa és a környékbeli frontarcosok szövetségének sok tagja.

— Aki jól akar étkezni, keresse fel Bucureștilben, Str. Emigratului 8 szám alatt, a Târgul-Lapușról elszármazott Herskovits Samu orth. kóser vendéglőjét.

Perzsaszőnyeget, gyapjufonalakat
bizalommal

Schulhof Emilné-től

vegyen

ORIENT

Szövőiskola Oradea

Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakszerű szőnyegjavítás! Állandó tanfolyam!

— Amerikai államférfiak a zsidó Palesztináért. — *New-York.* Tudvalevőleg tízenegy amerikai szenátor *Cordell Hill* külügyi államtitkárnál tiltakozásukat jelentették be az angolok palesztinai mandátumával kapcsolatban, annak helytelen értelmezése miatt. Erről annak idején lapunk is megemlékezett. Most újabb huszonegy parlamenti tag jelentette be csatlakozását ehhez a proklamációhoz.

— Tilos Lengyelországban a piacok áthelyezése. *Varsó.* Egy idő óta azt a szokást honosították meg Lengyelországban, hogy a rendes és a rendkívüli vásárokat a szokott helyek helyett, a városok és falvak területén kivüleső területekre helyezték. Zsidó kereskedők körében ezek az áthelyezések nagy megdöbbenést keltettek, mert ezáltal a zsidó kereskedőket érzékeny kár érte. Ezért ismételt intervenáltak illetékes helyeken, hogy ezeket az áthelyezéseket ne engedélyezzék. Skladkowsky tábornok miniszterelnök és belügyminiszter inspekciós utat tett az országban, amely után rendeletet küldött valamennyi vajdasághoz és polgármesterekhez, amelyben megtiltja a piacok elhelyezését a szokott helyről. A rendelet szerint a piacok elhelyezése ártalmas a kereskedőkre, mert ott kell legyenek, ahol a város centruma van és ahol a kereskedők üzletei állnak.

**3 kell a kisbabának:
hintőpor, krém, szappan**

de az *Höfen*
legyen!

— A zsidó vilá kongresszus végrehajtóbizottságának első ülése. *Páris.* Szeptember 8-an tartotta Párisban a zsidó vilá kongresszus executívja első ülését, amelyen a következők vettek részt: *Julian W. Mack* bíró *New York*, aki tiszteletbeli díszelnök. *Louis Lipsky*, a nagytanács elnöke, *Dr. Nahum Goldman*, az intézőbizottság elnöke, ezenkívül az executive tagjai közül: *Georg Bernhard*, *Robert Bollack*, *M. Jahrblum*, *Léon Kubowitzky*, *J. Naiditsch*, *M. Nurok*, *M. L. Perlzweig*, *M. Henry de Tolédo*. Mint vendégek résztvettek: *J. Grünbaum*, *Dr. J. Hellman*, *Reiss A.* mérnök *Dr. Silberschein*. Alaposan megtárgyalták a végrehajtóbizottság további teendőit és régi reszort felállítását határozták el. A politikai osztály Genfben és Párisban ülésezik. Szervezési propaganda és gazdasági bizottság, továbbá az antiszemizmus elleni harc bizottságai részletesen kidolgozott programjukat az executive következő ülésén hozzák tárgyalás alá.

— Hosanna (ó, segíts) eredetileg az a kiáltás, mellyel Jeruzsálem népe lengelte a pálmát vagy mirtuszágakat, fűszfaveszőket Szukosz ünnepének különösen hetedik napján, amikor a „*lulav*” körmenet fűzgallyait felszedték és oltárhoz verdesték. Az így felszedett fűzág neve lett *hosanna*. Szukosz hetedik napjáig pedig *Hosanna Rabba* nak nevezték el. Az ünnep maga népies karakterű volt s velezárt az eszéért mondott könyörgés is. Zakariás próféta (XIV. 17.) mondja, hogy aki a föld népel közül nem megy fel Jeruzsálembe, hogy hódoljon a Seregek Ura előtt, azoknak földjén nem lesz eső. A nép Szukosz minden éjjelén elkísérte a papukat Silosh forrásához, honnan az ital-áldozathoz (*niszuch hamajim*) szükséges vizet merítették ünnepélyes szertartások között. Az utolsó nap volt az ünnep legkimagaslóbb része „*Óno Adonáj hasidh no!*” — volí a refrénje a gyülekezet énekelt szótárokhoz és ebből alakul ki bizonyára a *Hosanna* szó, melyből a keresztény *Hozsanna* származott. Érdekes nyoma maradt a szíriai egyházban is, mely husvét hetét „*Shabeta de Oshana-nak*” nevezi.

Olaszországi hírek

Az új olasz grand-rabbi

Róma. Az elhunyt prof. Angelo Sacerdotti helyébe Alexandria eddigi főrabbiját prof. *David Prato*-t hívták meg. *Prato* régebben Firenze főrabbija volt és ő vezette le egyidőben az olaszországi Keren Kajemet akciót. Igen sok jogi problémákkal foglalkozó szakmunkát írt az ő kezdeményezésére létesült egyiptomban a „*Cahiers Juifs*” kiadóvállalat. Az olasz zsidóság örömmel vette *Prato* meghívását a grand rabbi székbe és méltó utódát látják benne az elhunyt nagytekinélyű Sacerdottinak.

A zsidó emigránsok kérdése

A „*Neue Züricher Zeitung*” nemrégiben cikket közölt, amelyben azt írják, hogy a német-zsidó emigránsoknak nehézségeik vannak Olaszországban és néhányat ki is utasítottak közülük. A milánói emigránsokomité hivatalos kommunikét adott közlé, amely szerint az olasz hatóságok éppen olyan szívélyesek mint eddig voltak. Változás e téren nem észlelhető. A svájci lap is visszavonja első híradását és olyképen helyesbíti, hogy csak spanyolországi német menekültekkel szemben szigorították meg a letelepedési lehetőségeket. Ezek *Genován* át jöttek az országba és nem kaptak tartozkodási engedélyt. Állítólag e szigorú bánásmódot az olaszországi német konzulok kezdeményezték, akik azt akarják, hogy a spanyol menekültek előbb Németországba menjenek, ahol a koncentrációs táborok borzalmaival kell megismerkedjenek. Ezenkívül nagyon érződik annak hiánya, hogy *Genovában* nincs még segélykomité, amint az *Milánóban* és *Rómában* sikeresen működik, amelyek a menekülteket tanácsokkal is ellátják.

100.000 főnyi falasa sorsa

Addis Abebából jelentik *Rómába*. *Graziani* tábornok, az új meghódított tartomány alkirálya hosszas kihallgatáson fogadta *Carlo Viterbo* ügyvédet, akit az olaszországi hitközségek szövetsége azzal küldött ki *Abessziniába*, hogy ott a zsidó hitközségeket megszervezze. Ezenkívül megbeszélte az alkirályal azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a 100.000 főnyi falasának sorsát, akik a *Tana-tó* környékén laknak, feljavítsák.

— Zsidó bevándorlás az Egyesült Államok területére. *New York.* Ez év első hat hónapjában 6803 zsidó vándorolt be az Egyesült államok területére. A Hias kivándorlási társaság jelentése szerint 282 hajó hozta ezeket az országba, akik közül 3943 kvalifikált bevándorló és 2869 látogató volt. A múlt esztendő hasonló időszakában 2138 kvótászerinti és 1819 nem bevándorló lépett az amerikai partokra.

— *Constanța-ban*, a »*Tel-Aviv*«, legjobb hírnévnek örvendő és szigorúan orth. kóser vendéglő, *Str. Traian 14* szám alatt. *Melamed Ignác* (Sibiu) irárnyitása mellett, megnyitott. Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

— *Landon*, az amerikai republikánusok elnökjelöltje a faji kérdés ellen. *New-York. Alf. M. Landon* kormányzó, akit a republikánusok állítanak ellenjelöltnek *Roosevelt* ellen, a legközelebbi elnökválasztáson, most először nyilatkozott a faji kérdések ellen. *Kansas* állambeli *Wichitában* beszédet tartott az amerikai légió előtt, s ebben a beszédben a leghatározottabban elítélte a faji kérdés felvetését. Felszólította az egykori frontarcosokat, hogy vegyék fel a harcot az ilyen tulkapásokkal szemben. Kijelentette, hogy ma még nem velt ez fel komoly formákat és tragikus volna, ha azzá válna. *Landon* — ezzel azt akarta dokumentálni, hogy nem antiszemita.

— *Cluji utja* alkalmával okvetlenül keresse fel az *Adler* léle vegetáriánus éttermét, ahol reggelit, ebédet, vacsorát a legjutányosabb árban kaphat, ugyszintén a legfrissebb cukrászsüteményeket. — Esetleg éjjeli szállást is. *Cim Orth. Kóser Vegetáriánus étterem Cluj str. Regele Ferdinand 22. I. em.*

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Augusztus 2-án megnyitlik. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné (Andrassy-ut 43)
Telefon: 12-89-67.

vagy **Oradean özv. Strasser Ignátné**
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

— Szomorú számok. *Berlin.* A frankfurti hitközség hivatalos lapja érdekes számokat közöl a hitközségben *Julius* folyamán végbement változásokról. Eszerint 430 személy költözött el és 367 új tag kérte a hitközségbe való felvételét. Ezek közül 321-en kisebb németországi helységekből költöztek *Frankfurtba*. Az eltávozók közül 150 külföldre, 146 ismeretlen helyre költözött. A kivándorlók között szerepel 49 nőtlen férfi, 44 magányos asszony és 37 család. Meghaltak 222-en, ezzel szemben mindössze 3 gyermek született. Hét házasságot kötöttek. Az elmúlt év megfelelő hónapjában 15 házasság jött létre. — A *dresdnei* hitközségnek a hivatalos kimutatás szerint 19 ezer 590 tagja van. A folyó év második negyedében a kivándorlás elhalálozás és kilépés folytán 612-vel csökkent a tagok száma, míg a születések, beköltözés és a hitközségbe való visszalépés 410-zel szaporította a tagok számát. A hitközség tehát 202 lélekkel csökkent. — A *stettini* hitközség tagjainak száma 1935 december 31-én 2153 személy volt. A folyó év első három hónapjában 96-an távoztak el és 25 új tag kérte felvételét. Elhaláloztak 10-en. Három hónap alatt összesen 122 tagját veszítette el a hitközség, amelynek ez év július elsején már csak 2031 tagja volt.

Raktárunkon levő siremlékek minden elfogadható áron eladók

Veiszlovits I.
Oradea

Bul. Regele Ferdinand No. 13, az udvarban

— A jugoszláviai zsidóság is tiltakozik. *Beograd.* A palesztinai bevándorlás beállításának híre a jugoszláviai zsidóság körében is nagy nyugtalanságot keltett. Az egész ország területén nagy demonstrációs gyűlések voltak, amelyeken tiltakozó iratokat szerkesztettek, amelyeket az angol követnek adtak át továbbítás végett. — Itt említjük meg, hogy nemrégiben a zsidó hitközségek szövetsége főtitkárt választott, *Sime Spitzer* személyében, aki régi kipróbált cionista. *Spitzer* alelnöke a *Keren Hajjeszodnak* és a legutóbbi kampány idején nagy eredményeket ért el, a kiküldöttekkel való együttes kampány során.

— *Városban élő* építésmérnök nőül venne egy 22—23 éves urileányt 500.000 lel. hozománnyal. Bővebbel *Mirea* házasságközvetítő irodánál, *Cluj, Regele Ferdinand 116.*

— Az oxfordi egyetem héber tanszékének új előadója. *London.* Az új egyetemi tanévben *Herbert Danby* elfoglalja a héber egyetemi tanszékét. *Danby* val olyan tudós kerül a héber nyelv tanszékére, aki teljesen kiismeri magát a modern héber irodalomban is. *Danby* évekig élt *Jeruzsálemben* és szoros kapcsolatokat tartott fenn az egyetemekkel. 1919-ben az oxfordi egyetem ragyogó elvégzése után került *Palesztinába*, mint a *St. George Cathedrale* könyvtárosa. Előbb csak keleti nyelveket tanulmányozott, csak később folytatta kizárólag a héber nyelvre vonatkozó tanulmányait. 1934-ben kiadta angol nyelven a misna fordításokat, amellyel nemzetközi nevet szerzett magának. *Danby* fordította le nemrégiben *Klausner* egyik nagy művét és a héber irodalom rövid történelmét. *Dr. Danby* volt a *Times* palesztinai tudósítója is és komoly külpolitikai cikkeket írt a „*Palestine Post*”-ban. *Dr. Danby*, aki ott volt a *jeruzsálemi héber* egyetem születésénél, bizonyára fontos szerepet fog betölteni a két egyetem kapcsolatában. Az oxfordi *Bodleiana* könyvtár igen gazdag héber kéziratokban, amelyeket most szakavatott kézzel fog tanulmányozni. Azonkívül praktikus felvilágosítója lesz az angol palesztinai politikának, hiszen tízenhét évi ott tartózkodás alatt, megismerkedett a kérdés egész komplexumával.

— **Deutsch Pál** orth. kóser bodega **Baia-Mare, Kispiacon.**

Furcsaságok a kétmilliónyi new-yorki zsidóság életéből

Newyork zsidó jellege

Newyork igen sok városrészében, külsőleg is felismerhető a zsidó jelleg. Bronx és Brooklyn városrészek nagyrészt zsidó lakosság. Manhattan, a tulajdonképeni belváros egyes részei, így a szabónegyed, vagy a Riverside Drive-nél levő északnyugati városrész; zárt zsidóvárosok benyomását kelti. Brooklynban, a „Decorations Day”-n az amerikai háborúk hősi halottainak emlékünnepe alkalmából magánházakon, az amerikai zászló mellett ott lobog, a kék fehér színű zsidó zászló is. A brooklyni községében is lengett a kék fehér zászló ezen a napon, ahol különben van egy ortodox zsidó templom is, talmudiskola és van uszómedence és tennispálya is; a zsidó lakosság számára.

A hősök napján a zsidó városrész kóser vendéglőjét is lefoglalta az „American Légion” című veterán frontarcos szövetség zsidó csoportja. Az asztaloknál ott ülnek a zsidó katonák családjaikkal együtt. Az asszonyokon is egyenruha feszül, fejükön ferde sapka, szemük pedig szigorúan tekint széjjel, — mintha most is harcolni akarnának, — pedig csak kávéval itatják a bébiket.

Vannak zsidó szekták is New York néger negyedében a Harlemben. Hogy honnan származnak ezek a néger zsidók, arról többféle feltevés kering a köztudatban. De nem is egészen zsidó az ő vallásuk, bár van közöttük számos egészen homolyan vallásos néger is, aki tudatában van zsidóságának. Különböző gyakran látni négereket Harlem utcáin amint Tórákkal és talisszal vonulnak fel. Nincs nagyobb jelentőségük, csak hozzátartoznak New-York tarka zsidó életéhez...

Egy néger nő, aki kitüntetéssel végezte el a new-yorki Talmud-Tóra iskolát.

Hogy mennyire komoly elem is van közöttük, arra példa az a néger zsidó leány, aki most végezte el a Talmud Tóra iskolát. Az első néger nő, aki ezt megteszi. (De fehérbőrű sem igen akad ilyen! A szerk. megjegyzése).

Ennek a hölgynek *Vetella Valentine* a neve, aki méghozzá kitüntetéssel vizsgázott. Rendkívül érdekes ennek a néger talmudtudós leánynak élettörténete.

Száz évvel ezelőtt még a legvallásosabb család volt a leány családjának Afrikában, a család tagjai azonban rabszolgasorsra jutottak és elvesztették kapcsolataikat a zsidósággal. Valentine nagypapja keresztény nőt vett el és a gyermekek mind keresztényekként nevelkedtek. Egyik fia tizenhét éves korában Jamaikába ment és itt ismét zsidó akart lenni, aminthogy ősei is azok voltak. De a jamaikai néger zsidók nem akarták visszavenni a zsidóság körébe. *Chaim Valentine* azonban nyakas leány volt. Hogy célját elérje feleségül vett egy jamaikai néger zsidó leányt. Így aztán felvették a zsidók maguk közé. Három fia és két leánya született ebből a házasságból. Amikor egyik fia tizenhárom éves lett, nagy baromivoh ünnepséget rendezett. Ezen az ünnepségen letartóztatták vallás gyalázásért, mert Valentine mindég fellüdülni dicsérte a zsidó vallást, a többi vallások rovására. Akadt egy néger hamistánu is, aki az vallotta, hogy Valentine pénzt ajánlott neki, ha zsidó lesz. Három év börtönre ítélték. Amikor kiszabadult egy évre rá meghalt. Halála előtt magához hívatta gyermekeit és megeskette őket, hogy soha nem hagyják el zsidó hitüket. 1918-ban ismét visszatértek New Yorkba és Harlembe telepedtek le. Fivére a hugát Talmud Tóra iskolába íratta. Közben meggazdagodott és egy zsidó templomát is építtetett magának. Ez a leány végezte most el a Talmud iskolát. Méghozzá kitüntetéssel. Az egész new-yorki zsidóság ünnepelte a hírek szerint tanárnő lesz abban a Talmud-Tóra iskolában, amelyet most kitüntetéssel végzett el.

Ilyet is csak a new-yorki furcsa zsidó élet termelhet ki.

Hogyan néz ki a new-yorki reformtemplom?

Természetesen mindenféle vallás-árnyalatnak vannak hívei a kétmilliónyi new-yorki zsidóság körében. Az ortodoxiának is meg van minden árnyalata, a varsói eredetű „siüb”-ok és „schül”-ok mellett található kulturortodox imaház is, de természetesen a legszélsőségsébb asszimiláns is megtalálja a maga templomát.

A legnagyobb reform-zsinagóga, az Emanuel templom, ahol például a sevuot ünnepét csak egy napig tartják és akkor történelmi az ifjúság „konfirmációja” is. A templom belseje rendkívül impozáns, valóságos katedrális, ahol orgona zug és keresztény templomokhoz hasonlít.

A „konfirmációs” menet élén leányok haladnak. „Menyasszonyi” ruhába vannak öltözve, ahogy az már ilyen konfirmációnál szokásos. Körülbelül tizenhat éves a legtöbb. Harminc-három leány és tizenhét fiú vett részt az ünnepségen, amelyről ezuttal frunk. Nyomatott meghívókat küldtek széjjel, amelyen a konfirmálók neve és elvégzendő funkciójuk is rajta van. Egymásután lépnek a szószékre és elmondják a reformimakönyv egy-egy szakaszát angol nyelven. A leányok és fiúk vegyesen lépnek fel a szószékre. Héberül csak a „borchu”-t recitálja az előimádkozó és a „semá” egy mondatát. A tóra-olvasást egy fiú végzi. Tíz mondatot elmond héberül, azután szakaszonként egy-egy fiú, vagy leány lefordítja az elmondottakat angolra. A Tóra „felolvasása” után az ifjak felváltva beszédeket tartanak, egészen rövidet és angolul. Azután következik az ünnepélyes fogadalom, majd a „konfirmációs himnusz” végül a rabbi „áldást oszt”.

Igy történelmi egy „konfirmáció” New York legnagyobb reformzsinagógájában. Hozzá tartozik az amerikai zsidó furcsaságokhoz...

Egy csodálatos sirkő, a new-yorki katolikus temetőben.

A new-yorki katolikus temetőben egy zsidó irással díszített sirkő áll. Hogyan kerül ez a keresztény temetőbe? Ki fekszik alatta? Ime a rövid története: 1881-ben meghalt egy Jean Smith nevű ember. Azelőtt Aron Kleinmannnak hívták. Amikor kikeresztelkedett felvette a Smith nevet. Felesége keresztény asszony volt, aki férje halála után azonnal keresztelt tetteit sírjára. Néhány hétre rá azonban amikor felolvasták végrendeletét, megdöbbenve látták, hogy a sirkőn zsidó iráshoz ragaszkodik. Perrel akarták megátadni a végrendeletet, de az amerikai jog és közvélemény a halott utolsó akaratát szentnek tekinti. A katolikus papság sem akart héber írást a temetőbe, de végül mégis megengedték.

Az asszony ügyvédje levelet írt Krakkóba, ahonnan Kleinmann elszármazott, hogy régebbi élete felől informálódjék. Így tudták meg, hogy 1870-ben jött New Yorkba, amikor is belépett egy kis együletbe. Nemsokára levél jött a krakkói rabbitól, amelyben érdeklődik Kleinmann iránt. Akkor derült csak ki, hogy Kleinmann, akiről már régen nem hallottak az egyület tagjai, egy kolostorban kikeresztelkedett és egy ír leánnyal megesküdt. Azután megint nem hallottak róla sokáig semmit, míg végrendelete révén újra beszélni kezdtek róla. A bírósági tárgyalás, amelyet a sirkő ügyben tartottak, rendkívül érdekes volt. Hat katolikus pap és hat rabbi tanácskozott zsűriszerűen az ügy felett, a nagy nyilvánosság előtt. A döntés pedig a következő volt:

A héber sirkővel el lehet helyezni, de sem zsidónak, sem kereszténynek nem szabad látogatni. A köre a zsidók legnagyobb megdöbbenésére a következők vették rá, a végrendelet értelmében: „Egy egyszerű istenfélő ember nyugszik itt, rabbi Aron Kleinmann.”

Ma is látható ez a sirkő az egyik new-yorki keresztény temetőben. Furcsa „amerikai” zsidó lett Kleinmannból. Kikeresztelkedett, és azután a „rabbi” szót vésette sirkővére.

fejfájás ellen Beretvás parxtilla!

Ma sem tudja senki a Kleinman titkát. Magával vitte a sírba...

50.000 dollár egy cirkumcizióért

Ez is tipikus amerikai történet. A Mount Morri Spital főorvosa ellen, akit Herman Reichmannak neveznek és a kórházi mohél Chaim Bukanz ellen kártérítési pert indítottak egy kisfiú szülei, akik a következőt adták elő keresetükben: A főorvos tévedésből elrendelte, hogy gyermekük, aki a kórházban született, a zsidó rítus szerint felvéssék Ábrahám frigyébe. A tévedés jóhiszeműségét a tanuk légióval igazolták. De mindhiába. A szülők azzal motiválják keresetüket, hogy ez a véletlen „baleset” igen hátráltatja gyermekük jövőjét. „Csekély” 50.000 dollár kártérítést követelnek. A per még folyamatban van és az amerikai zsidó közvélemény nagy érdeklődéssel tekint a következmények elé...

Egy egyetemi hallgató, aki hiába tanult héberül...

Ez is Amerika! A héber nyelv, az amerikai főiskolákon a klasszikus nyelvek közé van felvéve. Számos nem zsidó hallgató választja tanulmányai tárgyául a héber nyelvet, de mégis feltűnést keltett, amikor egy ir származású Mekormik nevű egyetemi hallgató iratokozott be a héber nyelv szakra. Szorgalmasan tanult egy szemeszteren át, azután hirtelen félbehagyta a héber tanulást és görög szakos lett. Egy szemfüles újságíró megtudta az esetet és meginterjúvolta Mekormikot. A következőket tudta meg:

Mekormik szüleinek jömeneteitől füszerüzletük van New York egyik zsidó negyedében. Gyakran előfordult, hogy a kereskedő nem értette meg, hogy a környékbeli zsidó asszonyok mit kérnek. Így só helyett cukrot adott, kávé helyett pedig heringet. Azért a fiú, hogy szüleinek segítségére legyen — héberül kezdett tanulni. Amikor már elvégezte az első szemeszteri bement az üzletbe, ahol a zsidó asszonyok akadozó angolján segíteni akart és héberül szólt hozzájuk. De akárhogy is erőlködött, nem értették meg. Azt hitte, hogy benne van a hiba. Megszólított zsidó férfiakat, de hiába magyarázott, nem tudta megérteni magát héberül. Egyszer az uccán üzletük előtt vitatkozott egy csoporttal, amikor arra járt egy héberül beszélő cionista fiatalember és akkor sikerült kideríteni az egész félreértést.

Igy áll tehát az ügy — csodálkozott Mekormik — hát Hitler nyelvét kell megtanulnom, ha meg akarom érteni magam a zsidó vevőkkel? Nem tanulok többé héberül! S azonnal hátat fordított a héber tanulásnak és áttért a görög klasszikus nyelv tanulására.

Csak az a furcsa, hogyha egy mai göröggyel találkozik majd a new-yorki Babelben, az sem fogja megérteni a „klasszikus” görögöt...

Ilyen világot élünk. Így néz ki Amerika 1936-ban...

Bármilyen mennyiségben magas árért veszek aranyat, ezüstöt, briliántot. HERBST, Óra és szeráruház Bulv. Reg. Ferdinand 3. Minden elfogadható árért valódi bírtidükülök ezelőtt 250, most 100 lei, ezelőtt 500, most 220 lei, ezelőtt 800, most 300 lei, ezelőtt 1000, most 400 lei.

Dr. Weizmann Chaim asszisztense

Dr. Farkas László jeruzsálemi egyetemi tanár nyilatkozata dr. Chaim Weizmann tudományos működéséről

— A Népünk eredeti interjúja —

Oradea, szeptember hó. A „Népünk” több ízben megemlékezett arról a gyönyörű tudományos karrieréről, amelyet egy fiatal oradeai származású tudós ember futott be, amíg elért a Jeruzsálemi egyetem tanszékéig. Megírtuk róla, hogy a charlottenburgi egyetemen, Haber mellett tanult, a Nobeldíjas tudós mellett, aki a nemzeti szociálista uralom kezdetén emigrált Svájcba, hirtelen elhunyt. Ekkor távozott el Németországból Dr. Farkas László is, hogy tovább lépezze magát az angol egyetemeken. Már tanulmányával készen volt, csak tudományos kutatásokkal foglalkozott és ezen a réven került Dr. Chaim Weizmanhoz, aki a manchesteri egyetem tanára.

A világhírű tudós, aki mint a Jewish Agency feje, ugyyszólván valóságos köztársasági elnöke a zsidó Palesztinának, tudományos téren is a legelső közé tartozik. Dr. Farkas László, minden összeköttetés nélkül, kizárólag tudásának erzenáljával felszerelten kopogtatott be a manchesteri egyetem kapuján. Jött, látott és győzött. Alig egy-két év alatt felfigyelt az egész angol tudományos világ kísérleteire és nem is kell többet mondjunk, csak annyit, hogy amikor arról volt szó, hogy a rechobotti fiziko-kémiai állást ki vezesse és ki legyen ennek a tanszéknek előadó tanára a Jeruzsálemi egyetemen, Weizman választása rögtön rá esett. És egy esztendővel ezelőtt kiköltözött Palesztinába. Onnan jött most Európába, s közben néhány hetet szüleinél Oradeán töltött. Farkas Istvánnak, az oradeai Kereskedelmi Csarnok elnökének fia, aki kivételes közéleti pozíciójával, előkelő szerepet játszik az aradeai közgazdasági életben. Szülei lakásán kerestük fel a Jeruzsálemi egyetem fiatal tudósát és folytattunk beszélgetést a „Népünk” olvasói számára.

Olvastuk professzor ur nyilatkozatát a budapesti lapokban és kérjük, hogy az utódállamok legelterjedtebb zsidó lapjának is nyilatkozzon szíveskedjék.

— Nem szívesen nyilatkozom már, mert annyian és annyiszor kértek mostanában tőlem nyilatkozatot, hogy már mindent elmondottam, amit elmondani érdemesnek tartottam. Különbösen is, az oradeai újságírók kényelmeseznek látszanak, mert az egyik helybéli napilap egyszerűen átvágta a budapesti „Újság”-ban közölt nyilatkozatomat, ami azt az impressziót kelthette az olvasóban, hogy klisé-szerűen nyilatkozom a palesztinai helyzetről. De különben is nem szeretem a nyilvánosságot, tudományos téren működöm és ha nyilvánosságról lehet szó, ott van a katedrám és ott vannak a tudományos folyóiratok.

Tudjuk, hogy professzor ur rendkívül szerény és nem szeret szerepelni. Mi nem is a napi eseményeket akarjuk Öntől hallani, sem pedig politikai nyilatkozatot.

— Nem — ne n — és elhárító mozdulatot tesz — nekem a politikával semmi közöségem nincsen. Én munkámnak és kísérleteimnek élek. A rechobotti kísérleti állomás beszerzése, felszerelése épen elég munkát ad, azonkívül meg kellett tanulnom rövid idő alatt héberül, mert hiszen az előadásokat, a Jeruzsálemi egyetemen, természetesen héberül kell tartanom, amelyet — sajnos — nem ismertem eddig. Politikával nincs szándékomban foglalkozni, hanem kizárólag tudományos munkáim az én tereimem. Az bizonyos, hogy nagyon szeretek Palesztinában élni, minden tekintetben akklimatizálódtnak már és nagyon boldog vagyok, hogy azon a poszton, ahova Weizman professzor állított, meglehetősen a legtöbb tőlem telhetőt.

Talán meg lesz lepve professzor ur, de mi nem is politikai nyilatkozatot

kérünk Öntől. Abból sajnos tudontul elégünk is van. Inkább mondja meg, hogy Weizman mit jelent a tudományos világnak?

— Weizman professzor, csak a legnagyobb elragadtatással nyilatkozhatom. Mint kémikus is világhírű ember. A nagy háború alatt, számos olyan tudományos felfedezést tett, amely annak idején előnyösen befolyásolta az angol háborús kitaratást. Nem robbanóanyagot gyártott, hanem más téren alkotott maradandót, amelyet szakkörök keltezőleg méltányolnak. Nagy veszteség a tudomány számára, hogy Weizman professzor nem tud kizárólag a tudománynak élni, mert lekötött minden idejét a zsidó nagypolitika. Most különösen nagyon elfoglalt ember, hiszen a palesztinai események minden idejét lefoglalják. A rechobotti állomás berendezését az ő utasításai alapján rendeztem be és nagyon boldog vagyok, hogy legalább időnként tárgyalhatok vele, tudományok problémáiról.

Szeretnénk hallani valamit Weizmanról, mint emberről.

— Az elnök ur, közvetlen, rendkívül komoly és meggondolt férfit. Nagyon sokat dolgozik és érezni lehet közelében, hogy egy rendkívüli adottságokkal rendelkező, nagyvonalú férfit állunk szemben. Mint tudós is a legnagyobbak közé tartozik, mint politikusról pedig, úgy hiszem a „Népünk” olvasóinak nem kell nyilatkoznom.

Gazdag ember Weizman professzor?

— Tudomásom szerint olyan gazdag ember, hogy a készkiadásain kívül politikai ténykedéseit semmit sem kap. Van nagy jövedelme és vagyona, úgy Angliában, mint Palesztinában.

Weizman professzort nagy embernek tartom, minden vonatkozásban. Ugyis, mint a tudománynak egy nagy emberét, a zsidó történelemnek pedig hőrszi nagyságu alakja.

Olvasta professzor ur, hogy Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter levelet írt Weizmanhoz, amelyben közli, hogy a bevándorlás felfüggesztése minden alapot nélkülöz?

Igen, olvasom a „Times”-ot és tudom azt is, hogy milyen nagy erőfeszítéseket tesz a világszervezet vezetősége, Weizmannal az élen, hogy az arabok hatalmas erőfeszítését nullifikálja. Én nem hiszem, hogy az angol kormány megváltoztatná eddigi zsidó politikáját és bizom abban, hogy a

palesztinai építő munka, mint kellemetlen és keserves epizódra jog visszaemlékezni a terror szomorú napjaira.

Nagy jövő előtt áll a palesztinai ország. Építés és hiszem, hogy a Jeruzsálemi egyetem is olyan pozíciót vív majd ki magának a tudományos világban, amelyet majd megérdemel.

Ezután hirtelen elhallgat Farkas dr. mert úgy érzi, hogy talán túlságosan belemelegedett a mondanivalóba. Különbösen is hívja édesanyja és hiába a fiziko-kémiai tudományos tanszék az egyetemen, hiába Weizman kitüntető nagy barátsága, itthon ő mégis a „gyermek”, akire boldog mosollyal tekint az anyja, aki valóban büszke lehet fiatal, alig 32 esztendőes fiára, aki előtt igen nagy jövő áll.

Még egy utolsó kérdés. Ismerete a meggyilkolt Billig professzort, akit az arab golyó orvul leterített?

— Sajnos nem ismertem, de sorsa rendkívül megrendített. Igazi hősi halál volt...

Ezzel a méla akkorddal befejeztük a beszélgetést és elbucszunk. Farkas dr. most Londonba utazott és október közepén újra Palesztinába lesz, hogy tovább folytassa áldásos működését.

L. Z.

— A lengyelországi ifju jogászok és a Völkischer Beobachter. Berlin. A „Völkischer Beobachter” írja, hogy a német jogászfűjság egy csoportja tanulmányutat tett Lengyelországban, hogy ott a szoros kapcsolatot felvegye az ottani ifju jogászokkal. A tárgyalások folyamán — írja a lap — fontos kérdés volt, a zsidósággal szemben elfoglalt álláspont. Ez rendkívül fontos téma, mert hiszen a lengyel zsidóság az összlakosság 30%-át teszi ki. (Ez nem felel meg a tényeknek, mert 10% a az összlakosságnak a zsidóság). A lengyel ifjuság éberen tanulmányozza a zsidókkal kapcsolatos kérdéseket és igyekszik lehetőleg meg is oldani. Tényként közölhetjük, hogy a lengyel ifjusági jogászszerzetek nem vesznek fel zsidó tagjait sorába. Nem a vallási hovatartozandóság, hanem a születés mérvadó ennek a kérdésnek elbírálásánál.

— 25 telepen készítik elő a kívándorló német-zsidó ifjuságot. A németországi gyermek- és ifjusági aliját irányító munkaközösség közlése szerint 1936 augusztus végéig 1435 chaluc irányítottak Erec Jiszraelbe. 150-en felkészülve várják az aliját, míg 85-en különböző előkészítő telepeken dolgoznak. Közülük negyven a Klar Noar Dali, a vallásos ifjuság falujába, negyvenöt pedig Ben Semembe készülnek. 199 chaluc és chaluca befejezte két éves előkészítő munkáját és nagyobb részét szervezeti keretekben maradvé, tovább dolgoznak a földön. Palesztinában 33 kolónia és gyermekotthon fogadja be a németországi ifjusági alijázókat. Különböző országokban 22 bizottság dolgozik a németországi ifjusági kitelepülési költségeinek felhozatalán, amelyek augusztus végéig 118 ezer fontot gyűjtöttek. Ezenkívül 42 ezer fontot bocsátottak kölcsönként a kolóniák és otthonok rendelkezésére, megfelelő lakberendezés és higiénia berendezések céljaira.

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
 úgy kérje minden
 posztókereskedésben
 csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

braşovi posztógyár által gyártott
 kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen posztógyár termékei sem mulják felül!

KÖZÉLET

Disz- és tisztújító közgyűlés a braşovi nyugati szertartású hitközségben. A braşovi nyugati szertartású izr. hitközség ünnepélyes keretek között tartotta meg legutóbbi választói közgyűlését. A választást megelőzőleg Dr. Gergely József volt hitközségi elnöknek, a hitközség által megfeszített arcképét leplezték le, amelynek során a felavató beszédet Dr. Deutsch Ernő főrabbi tartotta meg, míg Szegő Árpád hitközségi elnök méltatta a volt elnök hervadhatatlan érdemait, a hitközségi intézmények fejlesztése körül.

Szegő Árpád elnök, korára való tekintettel, nem vállalta továbbra is az elnöki tisztességgel járó nehéz feladatokat, miért is örökös diszelnöknek választották meg, ami egyidejűleg azt jelenti, hogy továbbra is tevékeny részt kíván venni a hitközség irányításában. A Dr. Gergely József választást elnök által levezetelt választás ezután egyhangúlag a következő tisztikart választotta meg:

Elnök: Mátyás Ignác, aki eddig is tevékeny részt vett a hitközségi élet mozgalmában. Ügyvezető elnök: Kántor Miksa, chevra elnök: Sziklász József, pénzügyi elnök: Stein István, kultuszelnök: Deutsch Ármán, szociális és kulturbizottsági elnök: Dr. Fischer Béla, tanügyi resztori elnöke: Szegő Jenő, pénztáros: Fejér Albert, ellenőr: Pálfi Lajos, gazda: Hoch Jenő, ügyész: Dr. Gergely József, gondnokok: I. Bilkányi Mór, II. Farkas József.

Választmány: Bernhard Albert, Bernhard Dezső, Citrom Aladár, Feiler Dezső, Feiler Pál, Goldsman Miksa, Grosz Adolf, Gonda Emil, Dr. Holdengraber Ede, Klein Sándor, Kohn Jakab, Kohn Lajos, Radó Miklós, Reichfeld Izsó, Révész József, Rosenberg Dávid, Takács Nándor, Trattner Dávid, Schwarz Dezső, Steckl Adolf, Springer Mózes, Szegő Árpád, Weisz Miklós, Farkas Márton, Grimm József, Gombos Márton, Izsák Pál, Schäff Jakab, Stössel Ignác, Vajna Izsó, Weisz Sándor.

A cluj-i ort. Chevra aggmenházának alapkövetétele. Cluj. Lélekemelő, szép zsidó ünnepi aktus zajlott le Clujon, az Ofetului ucca 3 számú házban, ahol a Manastur zsidóinak régi temploma áll. A templom kerijében lehelyezték az első téglákat a Chevra Kadisa aggmenháza számára. Ezzel az akcióval végre a megvalósulás stádiumába lépett az ortodox Szentegyletnek egy régi vágya és Klein Mózesnek, a nemesszívű, agilis temp'omi előjárónak hosszu, évtizedes igyekezete. László Gyula chevra elnök röviden ismertette az aggmenház érdekében történt eddigi idrekvéseket, majd Landesmann Lajos beszédében rámutatott napjaink inségére és korszakos áldásnak jellemezte a készülő, új intézményt. Adler Sámuel, a hitközség és chevra volt elnöke keresetlen szavakkal mondta el, mennyire szívügye volt mindig is az aggmenház. Szónok ezután bejelentette, hogy alapítványi tesz az aggmenház javára. A bejelentést, amely jelenlétekeny összegről szólt, a chevra vesetősége tepszal vette tudomásul. Dr. Salamon Ignác ügyvéd meglehangu, lendületes beszéde után Klein Mózes megindultságtól vibráló hangon adott hálát Istennek, hogy ezt a napot megérthette. Ötven év óta dolgozik a manasturi zsidó közéletért és boldog, hogy ezt a munkát ily nemes művel látja betelődve. Végül Rosenzweig Emanuel a Bibliából vett hasonlatnak a jelen esetre találó alkalmazásával méltatta a szépséges zsidó teljesítményt.

A rimaszombati hitközség ájtatos gyűlékezete előtt Ros Hasono második estjén Singer S. Leo, a hitközség fiatal segéd rabbija hitközségbeszédet tartott. A hitközség tagjai nagy érdeklődéssel hallgatták a szónokot, aki most első ízben mutatkozott be hitközséggel a hitközség előtt. Rendkívül mély hatást gyakorolt gyönyörű nyelvezetével Singer rabbi a hallgatóságra és bebizonyította alapos feltételeit is. A szónoklat után az egész hitközség meleg ünneplésben részesítette a fiatal rabbit. (Süssmann Mór).

Mindazok, akiknek az életben sikerük van

először is saját egészségükkel törődnek. Vigyázzon Ön is egészségére...

Az emésztés célja az élelmiszerek átalakítása, hogy kivonja belőlük a tápláló anyagokat, amelyek a szervezet működéséhez és felépítéséhez szükségesek és hogy azután eltávolítsa a salakot. Ha az emésztő szervek rendszeresen működnek, minden jól megy. Azonban hogyha a máj megbetegszik, túlterhelődik az abnormálisan magas mérgező anyagtermelés által és ez a szoros értelmében megmérgezi a szervezetet. Ebben az esetben beáll az úgynevezett autointoxikáció.

A következmények ugyszólván borzalmasak lehetnek; az emésztő szerveknél: gyomortágulás, rossz emésztés, bélhurut, székrekedés, májba; az eldugult veséknél beállhat az urémia; a megzavart idegrendszer ezerféle bajt okozhat. A bőrt pattanások, furunkulusok, ráncok lepik el. Sőt még a szívet is borzalmas érelmeszesedés lép fel.

Tehát halaszthatatlanul küzdeni kell ez ellen a veszélyes önmérgezés ellen. Hátla az Urodonalnak ma már tudjuk a módját annak, hogy hogyan kell ezeket a káros anyagokat eltávolítani. Épügy eltávolíthatjuk azokat amelyek rosszul dolgozódtak fel, mint azokat amelyeket minden cél nélkül tartott vissza a szervezet. A máj tehermentesítéséért, valamint a rossz állapotban levő veseszűrők helyreállításáért folytatott harcban egyetlen más szer sem versenyezhet az Urodonalal.

Egyetlenegy anyag nem volna erre elegendő. Urodonal tartalmazza a tíz legjobb húgysav és mérge oldó, kiválasztó és eltávolító szert. Ehhez járul még a húgy és epeutak legerősebb fertőtlenítő szere is. Mindez hosszadalmas és alapos tudományos munkák alapján pontos kísérletek és gyakorlati próbák utmutatása szerint van összeállítva és adagolva.

A leghíresebb orvostanárak tudományos értekezései. Franciaországban és a külföld többi országában, számos tudományos cikk és demonstráció bizonyítja az Urodonal therapeutikus értékét és elismerik, hogy a szervezet mérgeletlenítésében és megfitalításában egyetlen más szer sem versenyezhet vele.

URODONAL megóvja az egészséget.

Chatelain készítmény. Megbízható márka.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

Zsidók a tengeren!

A „Herzl Tivadar” iskolahajó utja

A napokban kifutott a rigai kikötőből a Herzl Tivadar vitorlás iskolahajó, amelyet a rigai szociálökonomiai egyesület létesített. A hajó Kopentágába köt ki. A zsidó szociálökonomiai egyesület egy évvel ezelőt elhatározta, hogy zsidó tengerészeket fog kiképezni, amit meg is valósít. A mozgalom a lettországi hivatalos körök hathatós támogatását is élvezi. Az első lépés egy hajó megszerzése volt, a vitorlás 330 tonnás, hárommárbcos hajó, egyike a lett kereskedelmi flotta legnagyobb hajóinak. Amikor kitudódott, hogy 15 hely szabad, tengerészkadetek számára azonnal százan jelentkeztek a lettországi zsidó ifjuság köréből, akik valamennyien szívesen vállaltak volna matröz szolgálatokat. A múlt év augusztus 3-án indult el első útjára a Herzl nevet viselő hárommárbcos hajó, fedélzetén kizárólag zsidó legénységgel. A hajó kapitánya egy lett származású zsidó: A. Ikner a neve. Dacára annak, hogy a fiatal matrözök tapasztalatlanok voltak, 1935 év folyamán, 6300 tengeri mérföldet tett meg a hajó és 2730 tonna árut szállított. Meglátogatták csaknem valamennyi finnországi és lettországi kikötőket. Egyikben fát szállított, amikor nagy tengeri viharba került. Nyolc napig hanykolódtak a tengeren és végül a legénység hősiessége megbirkózott a habokkal. 1936 ban folytatta útját, számos balti kikötőt látogatott meg többek között Memelben is volt. Kapitánya jelenleg A. Essenberg régi kipurált tengerész. Mindkét kapitány nagyon meg van elégedve a zsidó matrözökkel, akik szorgalmas, ügyes és életvidám emberek. Valamennyi tengerész növendék elvégezte a középiskolát, négyen közülük főiskolát is végzett. Az egyik tengerész elvégezte a Civita Vecchia-i tengerész iskolát és kapitányi rangja van. A hajót fenntartó társaság reméli, hogy a további kiképzést sikerül majd megszervezniük a lettországi Kr. Valdemár tengerészeti főiskolán. A mozgalom nagy szimpátiának örvend a lettországi zsidó és nemzsidó közvélemény körében és ahol a hajó megfordul, mindenütt örömmel üdvözlik őket. A társaság erős propagandát fejt ki a skandináv országokban és kopenhágai utja is ezzel a propagandával van összefüggésben.

Szemeszterzáró vizsga az iclodi Iparos Jeschivában. Mult vasárnapon folyt le Braun főrabbi elnöklése alatt a szemeszterzáró vizsga az iclodi Iparos Jeschivában. A növendékek, akik naponként 6 órát dolgoznak az intézet műasztaloságában, a nyári szemeszter alatt bevégezték Mesechte „Bázá”-t Tosefes komentárral, ugyszintén „Schulchan Aruch Orach Chajim”-t előlről egészen Hilchas Tefilin-ig a Tire zuhov és Mugen Avruhom komentárokkal, amit megtanultak folyékonyan kivülről, azonkívül minden héten a Suidrát és Muszárát, s így tanujelét adták, hogy kell értelmezni Böiceinek mondását „Jufu Tal nud Tora im Derech Eretz”, ezek az ifjak bátran néznek a jövő elé, hogy kenyérkeresetük mellett is, Talmide Chachumok és h'ih' zsidók maradjanak, a zsidó népnek büszkeségére.

Értesítés! Csak 17 éves, Jeschivában tanult ifjak jelentkezhetnek felvételre Jeschivánkba. Jelentkezés írásban, személyes jelentkezés fölösleges. — Vallásos, szombattartó asztalossegédnek felvételnek műasztaloságunkba, Iclod, Jud. Somen 5697, Tischri hó. Iparos Jeschiva vezetősége.

— A birodalsani zsidó államalapítás tervének nehézségei. Moszkva. Hivatalosan közlik, hogy az év első nyolc hónapjában 864 család és 1944 magánember telepedett le Biro Bidsanban, amely a tervezett kvótának csupán 51%-át teszi ki. Ez év végéig már nem is remélik hogy a kvótát elérik.

Hétről-hétre

Brünn. A párisi „Revue Miscalé” pályázatot hirdetett a legjobb kamarazene kompozícióra, amelyek fuvóhangszerre alkalmasak. Az első díjat Teodor Schaefer brünni, a másodikat Selmar Mayrovitz Rómában élő zsidó komponisták nyerték.

Essen. Fajgyalázás címen elítélte a bíróság egy 23 éves vádlottat nyolc hónapi fogságra. A német-
verü nőt 30 márka pénzbüntetésre ítélték.

Haifa. Október 2-án indult el az első narancs-
transzport Anglia felé. 70.000 láda az első küldemény.
Ez évben 14 nappal előbb kezdődik a szállítás, mint
más évben. Haifából most indítottak 900 láda citromot
és grapefrutot. Az arab exportőrök elhatározták, hogy a
sztrájkhelyeztetre való tekintettel, szállításaikat Port
Saidon át fogják lebonyolítani. Hogy szabotázsztól men-
tesüljenek, az exportőrök elhatározták, hogy min-
den egyes láda után bizonyos összeget fizetnek le az
arab komiténak. — 1933 óta erősen növekedett Pa-
lesztina motorizálása. Két év alatt két és félszer ak-
kora lett a motoros járművek száma, mint volt 1933-ban.
1935 év végén több mint tízezer jármű volt forgalom-
ban az országban. Ez év első négy hónapjában az
autók behozatala erősen csökkent, összesen 288 jármű
érkezett, míg egy évvel ezelőtt, hasonló időszakban
752 auto és motorkerékpár érkezett az országba.

Bagdad. Az iraki kormány *Joseph Alkabit* bag-
dadi zsidó ügyvédet bizta meg, hogy a Népszövet-
ségnél alapokmányok újabb megszövegezésénél kor-
mányát képviselje.

Jeruzsálem. A Waad Leumi nyilatkozata szerint
a Siralom-Falacát, annak baloldali sarkában egy faaj-
tót, most vas-ajtóval helyesítettek, amelyen arab fel-
irat áll. A „Waad Leumi” ez ellen protestált a jeru-
zsálemi disztriktmandónál. A kormányzósg arra
kérte a zsidó hatóságot, hogy ne fogszírozza jelenleg
az ügyet, nehogy az arab sajtó izgatására használja
el ezt a körülményt.

Varsó. Tizennégy kommunisztát, akiket a palesz-
tinai rendőrség elfogott, büntetésük kitöltése után ki-
toloncolt az országból és a lengyel határig kísérte őket,
ahol átadták őket a lengyel határrendőrségnek. Ezzel
kapcsolatban közlik a lengyel lapok, hogy *Meir Holz-
man, Rubin Zuckerman* és *Josef Gotheimer* nevű
munkásvezéreket a Kartusz Bereza-i koncentrációs-
táborba szállították. — Avarsói zsidó szabadgondolkodó
társaságot a kormány feloszlatta.

— **Kohn Jicchak: A judaizmus lé-
nyege.** Az ardeali nemzeti alapon álló val-
lásos zsidó ifjuság lelkes élharcosa, Kohn
Jicchak újra komoly munkával állott a nyil-
vánosság elé. A napokban hagyta el a saj-
tót „A judaizmus lényege” című tanulmá-
nya, amely rendkívül széles és alapos kutá-
tások eredménye. A szerző munkájában fel-
vázolja a judaista szellem, költészet, filo-
zófia, államtudomány és hagyomány törté-
nelmi megjelenését és fejlődését napjainkig,
hogy végül elérkezzen a „Tóraállam” meg-
oldásáig, mely napjaink vallásos-nemzeti
zsidóságának világnézeti célkitűzése. Fejte-
getéseiben mindvégig megmarad az objektív
tényfeltárás mesgyéjén és csak amikor már
megmutatta a valóság arcát, fűzi hozzá szí-
lárdan alopozott konkluzióját. Kohn Jicchak:
„A judaizmus lényege” című munkájával
hasznos és hézagpótló munkát végzett. Tö-
mör és világos stílusa lexikálisan nagy
anyagot gyűjtött össze, melyet hasznosan
forgathat a judaizmus lényegét alaposan
ismerő kíváncsi olvasó. Épen ezért könyve
minden bizonyos hamarosan utat talál az
ardeali zsidó olvasókörzönséghez, melynek
kétségtelen nyeresége Kohn Jicchak legújabb
kötete.

— **Halálozás.** Satmareről jelentik. Az
elmúlt héten, rövid szenvedés után, 57 éves
korában elhunyt Freund Cháim textil nagy-
kereskedő felesége. A jótékony asszony már
hosszabb ideje szenvedett cukorbetegségben és az
ebből eredő szívtágulás okozta időelötti ha-
lálát. Temetése óriási részvét mellett ment
végbe és azon a város egész zsidó társa-
dalma valamint a zsidó jóléti egyesület kép-
viselői vettek részt. Az elhunyt nagyszonyt
jótékonyasága miatt általános tisztelet övezte.
Elhunyt kiterjedt családot borított gyászba.

— **Reumások,** közeledik az esős év-
szak, amely visszahozza fájdalmaikat. Ismét
panaszkodni fognak derék, váll- és térdfájás
miatt. Miért türik ezt? Még ma rendelje meg
gyógyszerésznél vagy a droguériában egy
üvegecske URODONAL-t és szedjen belőle
esténként, egy pohár vízben egy kanálnyi. Ez
a csekély kis Intézkedés sok kellemetlen pil-
lanattól fogja megkímélni. Ha URODONAL-t
szed, úgy festének és lelkének egészségi ál-
lapotát erősíti meg.

— **Pop Valér dr. ipari és kereske-
delemügyi miniszter fajvédelmi rend-
szert akar meghonosítani a külkeres-
kedelemben.** *Bucuresti.* Pop Valér dr.
a kormány átszervezésekor az igazságügyi mi-
nisteri tárcát felcserélte az ipari és kereske-
delemügyi tárcával. Az ország zsidósága ag-
gódsággal nézte, hogy most ebben a miniszte-
riumban fognak olyan szempontok homlokterébe
tolulni, amelyek a fajvédelem érdekeivel álla-
nak összefüggésben. Dr. Pop Valér egy nyi-
latkozásában most kijelentette, hogy az impor-
tőrök helyzetét szigorú vizsgálat tárgyává fogja
tenni, mert sok közülük az „idegen”. Most
rendelet jelent meg amelyből tisztán kifűnik,
hogy Pop Valér minisztert valóban fajvédelmi
szempontok irányítják; A rendelet különben
így szól: — „Az újabb behozatali és kvótán
felüli behozatali engedélyeket csak akkor fog-
juk tanulmányozás tárgyává tenni, ha előzetes-
en személyes jóváhagyásunkat megadtuk
azokról. Az előzetes hozzájárulás megkérése
alkalmával a külkereskedelmet szabályozó In-
tézet be fogja mutatni a kérvényező cég tu-
lajdonosának nevét, részvénytársaságnál az
igazgatótanács tagjainak nevét. Jelen határozat
szeptember 22-én lép életbe, Pop Valér”. A
romániai kereskedelmi és ipari érdekeltségek
joggal tekintenek aggodalommal a közel-
jövő elé.

— **Visarion érsek látogatása Stro-
jineți-ben, Roshasonoh másodnapján.**
Cernăuți. Szeptember 17-én Roshasonoh má-
sodnapján Visarion érsek meglátogatta Stro-
jineți bucovinai városkát. Az érsek üdvözlé-
sére és fogadtatására megjelentek nemzetiiség
és valláskülönbség nélkül a lakosság képvé-
selői, a katonai és polgári hatóságok is. Ter-
mészetesen a legnagyobb ünnepélyességgel
fogadták az érseket. A zsidó delegációt Dr.
Bacifon ügyvéd vezette, a rabbi kezében pe-
dig egy Tóratekeres volt. Dr. Bacifon a zsi-
dóság nevében tartott üdvözlő beszédet,
amelyre Visarion érsek válaszolt. Ebben a vá-
laszban kiemelte, hogy mennyire értékeli a
zsidóság hódolatát, akik ünnepi istentisztele-
tük idején jöttek el őt üdvözölni. A zsidóság
áldásaira pedig azt válaszolja, hogy bárcsak
igaz béke uralkodnék már a világ népei között.

— **Az angol zsidóság harca az an-
tizemitizmus ellen.** *London.* Vasárnap
nagy gyűlés volt a londoni Hyde parkban,
amelyet a Board of Deputies komitéja ren-
dezett a szabad ég alatt. A gyűlés kezdetén
az angol zsidóság elleni támadások elleni vé-
dekezésről beszéltek. A tribünön az angol lo-
bogó és kék fehér zászló lengett, amelynek kö-
zepén a Dávid pajzsa volt látható. Több mint
5000 ember vett részt, közöttük igen sok nem
zsidó is, akik nagy érdeklődéssel hallgatták
P. Horovitz, Turner Sámuel és *Captain Ge-
rald S. Soman* szavait. Mostantól kezdve min-
den vasárnap lesznek ilyen gyűlések a Hyde
parkban, minndaddig, amíg az angol zsidóság
elleni támadások meg nem szűnnek. A szó-
nokok felszólították a tömeget, hogy mindenki
kérdézzon amit akar, de az első alkalommal
senkinek nem jelentkezt.

— **Oroszországban ünnepélyes han-
gulatban teltek el a nagyünnepek.**
Moszkva. Az ateista szövetség ebben az év-
ben is kiadta a szokásos ateista brosürjét,
de még kevesebb eredménnyel, mint az előző
években. A templomok zsufolásig megteltek
és még a fiatalok köréből is számosan látó-
gatták az Imházakat, amely a korábbi évek-
ben nem történt meg. Az Emess című lap
élesen szembefordult a brosürével és az egész
ateista propogandával. Általánosságban meg-
állapítható, hogy a vallásellenes tendencia eny-
hült a szovjetben és a zsidó körök nyugod-
tabban tudnak eleget tenni vallási a kívánal-
muknak.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb
találkozóhelye Bucurestiben
KATZ orth. kóser restaurant
București, str. Carol 32. I. emelet

Zsidó humor

HAZUGSÁG.

Salamont a népszerű tréfacsinálót, Szimchát
Tórákor, mikor javában folyik a bor és jókedv,
megkérlik, mondjon párszóban egy kolosszállás
hazugságot.

Salamon így felel: Sovüajszkor, mikor s
sátorban a szédernél ültünk, megjelentek né-
lünk a purimi játékosok és sajjorral a kezük-
ben, elolították a chanuka-gyertyákat...

NINCS MITŐL FÉLNI.

Egy amerikai „boy” nagyon sokáig tanult
héber tanítójánál, de sehogy sem tudott a hé-
ber betűkkel megbirkózni. Mikor a melamed
látta, hogy fáradozása hiábavaló, elkezdte ta-
nítani a kadisra, hadd tudja legalább ezt az
egy írást.

Az anyja hallja, hogy a gyermek a kadisra
tanulja és szörnyen megijedve ront be:

— Rabbi, az Isten szerelmére, mi jutott
eszébe, hogy ami gyermekünket kadisra ta-
nitja? Hiszen én és a férjem még egész fia-
talok vagyunk és remélhetőleg még sokáig
sokáig fogunk élni?

— Ne féljen, asszonyom — felelt a me-
lamed. Önök még száz évig élhetnek, még
akkor sem fogja tudni a drága boy a kadisra.

FÉL ÖRÖM.

A zinkoviczi zsidó bíró, aki arról volt ne-
vezetes, hogy nem veti meg ha megvesztegetik,
negyven éves korában megsiketült. Erre Zin-
koviczban elhangzott a kérdés:

— Hogyan lehet az, hogy a nagy „elfo-
gadó” megsiketült? Hiszen írva van: „A
vesztegetés megvakítja a bölcsök szemét”.
Tehát akkor meg kellett volna vakulnia nem
siketülne?

— Ez onnan van, — felelték a zinkovi-
cziak, — mert zinkovicziak mindig csak ígér-
ték a bírónak a pénzt, úgyhogy csak a fülének
volt öröme benne, de adni nem adtak semmit.
A bíró szemét tehát sohasem látták a pénzt
és így büntelenek lévén, nem is bünhődhettek.
Ellenben bünhődtek a fülei...

CSALÓDÁS.

Két munkanélküli vándorlegény érkezik
egy kis faluba.

Tanácskoznak, hol lehetne valami harap-
nivalót kapni. A sok szegényes falusi viskó
között feltűnik nekik Weisznak, a felu zsidó
fűszeresének a szép háza.

— Te, ide bemegyünk, — mondja az egyik.
— De ez zsidó, ez biztosan csak zsidók-
nak ad.

— Na, majd, én azt mondom, hogy zsi-
dók vagyunk, — határozza el az egyik vándor.
Bemennek, a ház ura a belső szobában
egy alacsony széken ül és imádkozik. A két le-
gény enni kér, megkérdi tőlük, milyen vallásuk?

— Én zsidó vagyok, — mondja az egyik.
— Én keresztény vagyok, — vallja be a
másik.

— Na jó, — felell rövid gondolkodás után
Weisz — te, aki keresztény vagy, menj ki a
konyhába, ott kapsz egy jó ebédet, te, aki
zsidó vagy, ülj ide mellém imádkozni, mert
ma tischebeov van.

MILY SZÉPEK A TE SÁTRAID JÁKÓB.

Ehhez a Midrás hozzáfűzi, hogy Billeám
látta Izrael törzsének sátrait úgy elhelyezve,
hogy ajtaik nem nyíltak egymással szemközt
és ettől volt úgy elragadtatva. Magyarán az
olvassuk ugyancsak a Hamagidban:

A legtöbb ember, ha adakozni kell, előbb
megkérdi, mit adott a szomszédom? Aztán
kalkulál, hogy ebben az arányban, mit adjon
ő, vagy tromfolja-e le a szomszédot nagyobb
eredménnyel. Tehát nem saját tehetősége és
módja szerint ad, hanem folyton bepislant a
szomszéd sátor ajtajába. Az egyiptomból ki-
került sivatag-nemzedéknél az nem így vol-
l. Mikor a Szentély építésére gyűjtöttek, min-
denki adott nyitott kézzel, jó szívvvel. Ezt di-
czeri az Irás Jákob sátrairól, hogy „nem nyil-
tak egymással szemközt” — és nem nézték
mindig a másét...